

KISKUNFÉLEGYHÁZA ÉS TÉRSÉGE KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM

2. kötet

TELEPÜLÉSKÖRNYEZETI ADOTTSÁGOK

KISKUNFÉLEGYHÁZA ÉS TÉRSÉGE KÖRNYEZETVÉDELMI PROGRAM

2. kötet

TELEPÜLÉSKÖRNYEZETI ADOTTSÁGOK

Készítette: Nagy István
Jakab Attila
Magyar Emőke
Pál Tiborné

.....
Nagy István
témafelelős

.....
Dr. Ress Sándor
elnök-vezérigazgató

Budapest, 2001. szeptember
Kiskunfélegyháza, 2010. június

TARTALOMJEGYZÉK

I. TELEPÜLÉSKÖRNYEZETI ÁLLAPOTJELLEMZŐK, A TELEPÜLÉSEK FŐBB KÖRNYEZETVÉDELMI PROBLÉMÁI ÉS A JAVASOLT PROGRAMOK	4
I.1 Kiskunfélegyháza	4
I.1.1 Település általános jellemzői	4
I.1.2 Települési infrastruktúra és alapintézmény ellátottság jellemzői.....	4
I.1.3 Környezeti elemek állapota a település területén	7
I.1.4 Legfontosabb környezetvédelmi problémák	9
I.1.5 Javaslatok, program kezdemények.....	9
I.2 Bugac.....	10
I.2.1 Település általános jellemzői	10
I.2.2 Települési infrastruktúra és alapintézmény ellátottság jellemzői.....	10
I.2.3 Környezeti elemek állapota a település területén	11
I.2.4 Legfontosabb környezetvédelmi problémák	12
I.2.5 Javaslatok, program kezdemények.....	12
I.3 Bugacpusztaháza	14
I.3.1 Település általános jellemzői	14
I.3.2 Települési infrastruktúra és alapintézmény ellátottság jellemzői.....	14
I.3.3 Környezeti elemek állapota a település területén	15
I.3.4 Legfontosabb környezetvédelmi problémák	16
I.3.5 Javaslatok, program kezdemények.....	16
I.4 Fülöpjakab	17
I.4.1 Település általános jellemzői	17
I.4.2 Települési infrastruktúra és alapintézmény ellátottság jellemzői.....	17
I.4.3 Környezeti elemek állapota a település területén	18
I.4.4 Legfontosabb környezetvédelmi problémák	19
I.4.5 Javaslatok, program kezdemények.....	19
I.5 Gátér.....	20
I.5.1 Település általános jellemzői	20
I.5.2 Települési infrastruktúra és alapintézmény ellátottság jellemzői.....	20
I.5.3 Környezeti elemek állapota a település területén	21
I.5.4 Legfontosabb környezetvédelmi problémák	22
I.5.5 Javaslatok, program kezdemények.....	22
I.6 Kunszállás	23
I.6.1 Település általános jellemzői	23
I.6.2 Települési infrastruktúra és alapintézmény ellátottság jellemzői.....	23
I.6.3 Környezeti elemek állapota a település területén	24
I.6.4 Legfontosabb környezetvédelmi problémák	25
I.6.5 Javaslatok, program kezdemények.....	25
I.7 Petőfiszállás.....	26
I.7.1 Település általános jellemzői	26
I.7.2 Települési infrastruktúra és alapintézmény ellátottság jellemzői.....	26
I.7.3 Környezeti elemek állapota a település területén	27
I.7.4 Legfontosabb környezetvédelmi problémák	28
I.7.5 Javaslatok, program kezdemények.....	28
I.8 Pálmonostora.....	29
I.8.1 Település általános jellemzői	29
I.8.2 Települési infrastruktúra és alapintézmény ellátottság jellemzői.....	29

I.8.3	Környezeti elemek állapota a település területén	30
I.8.4	Legfontosabb környezetvédelmi problémák	31
I.8.5	Javaslatok, program kezdemények	31
I.9	Tiszaalpár	32
I.9.1	Település általános jellemzői	32
I.9.2	Települési infrastruktúra és alapintézmény ellátottság jellemzői.....	32
I.9.3	Környezeti elemek állapota a település területén	33
I.9.4	Legfontosabb környezetvédelmi problémák	34
I.9.5	Javaslatok, program kezdemények	34
II.	A TÉRSÉG ERŐSSÉGEI ÉS GYENGESÉGEI, SWOT ANALÍZIS	35
III.	CÉLKITŰZÉSEK, PRIORITÁSOK, STRATÉGIAI SZEMPONTOK A PROGRAMOK MEGHATÁROZÁSÁHOZ	38
III.1	Az iránymutató és kapcsolódó dokumentumok	38
III.1.1	Nemzeti Környezetvédelmi Program és Intézkedési Terv	38
III.1.2	Nemzeti Környezet- és Természetpolitikai Konceptió.....	41
III.1.3	Nemzeti Környezetegészségügyi Akcióprogram és Megvalósítási Terv.....	41
III.1.4	Országos Területfejlesztési Konceptió	41
III.1.5	A kistérségre vonatkozó területfejlesztési és rendezési tervek	43
III.2	Célkitűzések, az elérendő célállapotok	46
III.3	Prioritások, stratégia programcsomagok	48

MELLÉKLETEK

Bevezető

A 2. kötetben az egyes települések településkörnyezeti adottságait mértük fel, SWOT analízist végeztünk a térség környezeti előnyeinek és hátrányainak összefoglalása céljából, valamint összeszedtük a környezeti programot meghatározó stratégiai szempontokat. Az egyes települések településkörnyezeti adottságainak felmérését statisztikai adatokra, az önkormányzatokon végzett interjúkra és a települések bejárására alapoztuk. Az egyes települések állapotjellemzőinél a következő információk összegyűjtésére törekedtünk:

- település általános jellemzői (lakos és lakásszám, kül- és belterület nagysága)
- települési infrastruktúra és alapintézményi ellátottság (mérnöki infrastruktúra, alapintézmények, közlekedési lehetőségek, védett területek és értékek, melyek az élhetőséget alapvetően befolyásoló tényezők)
- környezeti elemek állapota (levegő, víz, talaj, élővilág, zaj, rezgés)

A felsorolásból látható, hogy a településkörnyezeti jellemzőknél (mint ahogy azt a bevezetőben jeleztük) nemcsak a környezeti elemek/rendszerek állapotát kívántuk tisztázni, hanem olyan tényezőket is felmértünk, mely a településben élő emberek mindennapi életét (pl. megközelíthetőség, alapellátás), megfelelő közérzetét (pl. településkép, zöldfelületek) befolyásolják. Ezek sokszor a településkörnyezeti állapot minősítésénél fontosabb tényezők, mint az, hogy van-e talajszennyezettség, rontott felület stb. Utóbbiakat ugyanis csak nagyon áttételesen érzik az emberek.

A környezeti állapot bemutatása után a települések vezetőivel együtt megállapítottuk a legfontosabb környezeti problémákat, és a szükséges vagy tervezett előrelépések irányait is. Ezek hol már korábban kidolgozott, átgondolt térségi programok, hol a település pályázati elképzeléseibe sorolt javaslatok, hol csak a perc szülte ötletek a település fejlesztése, szépítése érdekében.

I. Településkörnyezeti állapotjellemzők, a települések főbb környezetvédelmi problémái és a javasolt programok

A településkörnyezeti állapot jellemzők és a legfontosabb környezeti problémák településenként a következő.

I.1 Kiskunfélegyháza

I.1.1 Település általános jellemzői

Lakónépesség: 31 549 fő, ebből külterületen él 4441 fő.

Lakónépesség változása: enyhén csökkenő.

Település területe: 25 630 hektár.

Ebből belterület: 1056 hektár.

Lakásszám: 14 644 db, ebből 2158 db lakás külterületen található

I.1.2 Települési infrastruktúra és alapintézmény ellátottság jellemzői

Műszaki infrastruktúra

- *Elektromos ellátottság:* gyakorlatilag 100 %-os.
- *Vezetékes ivóvízellátás:* 73 %.
- *Szennyvíz-csatornázottság:* 60 %.
- *Szennyvízszikkasztás:* 67,7 %.
- *Gázellátásba kapcsolt lakások aránya:* 100 %.
- *Vezetékes telefonellátottság:* 100 %.
- *Hulladékgyűjtés és a-elhelyezés:* A településen szervezett hulladékgyűjtés van. A hulladék a Homokhátsági Regionális Települési Hulladékgazdálkodási Projekt keretében megvalósult Felgyői Hulladékkezelői központba kerül elszállításra. A régi lerakó Kiskunfélegyházától északra a 4614-es sz. út mellett, a településtől 7 km-re volt található. 2009. augusztus 6-án megkezdődött Kiskunfélegyháza külterületén a régi hulladéklerakó rekultivációja.

Alapfokú intézmények

- *Alapfokú kereskedelmi ellátottság:* Kiváló (magasabb szintű ellátás is rendelkezésre áll).

- *Óvoda:*

- Kiskunfélegyházi Napköziotthonos Óvoda (Tagintézményei: Szákszorszép Óvoda, Bankfalui óvoda, Dr. Holló Lajos utcai óvoda, Dózsa György utcai óvoda, Kossuthvárosi óvoda, Bercsényi utcai óvoda, Móravárosi Napköziotthonos Óvoda, Szegedi úti óvoda, Móra Ferenc utcai óvoda, Nagyszőlő úti óvoda, Gátéri Óvoda, Petőfiszállási Óvoda).
- Constantinum Óvoda

Összesen: 1db önkormányzati óvoda / 1 vezető irányítása alá tartoznak a fenti megbontás szerint /, és 1db egyházi fenntartású óvoda.

- *Iskola:*

Általános Iskolák:

- Darvas József Általános Iskola és Egységes Pedagógiai Szakszolgálat
- Kiskunfélegyházi Összevont Általános Iskola (Tagintézményei: József Attila Általános Iskola, Dózsa György Általános Iskola, Platán utcai Általános Iskola, Széchenyi István Általános Iskola Gátér)
- Kiskunfélegyházi Többcélú Közös Igazgatású Közoktatási Intézmény (Tagintézményei: Batthyány Lajos Általános Iskola, Petőfi Sándor Általános Iskola, Művészeti Alapiskola).
- Constantinum Intézmény Móra F. Katolikus Általános Iskolája

Összesen: 6 db önkormányzati általános iskola, és 1 db egyházi fenntartású általános iskola.

- *Középiskolák:*

- Móra Ferenc Gimnázium,
- Kiskunfélegyházi Középiskola, Szakiskola, Speciális Szakiskola és Kollégium (Tagintézménye: Kossuth Lajos Középiskola és Szakiskola, Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Középiskola és Szakiskola, Közgazdasági Szakközépiskola)
- Petőfi Sándor Gépészeti Szakközépiskola,

Összesen: 2 db önkormányzati középiskola, 1 alapítványi fenntartású középiskola.

- *Orvosi ellátás:* Megfelelő, a városban kórházi ellátásra is van lehetőség (e szempontból a kistérség egészét Kiskunfélegyháza látja el). A város jelenét, jövőjét is jelentősen befolyásolja a munkaképes korú lakosság egészségi állapota, a felnővekvő nemzedékről és az időskorúakról való gondoskodás. Ezeket a feladatokat az e célra létrehozott intézményekkel látja el az önkormányzat. A város lakosságának egészségügyi alapellátását 13 felnőtt- és 6 gyermek háziorvosi körzet biztosítja. Egy körzethez átlagosan 2300 felnőtt és 1000 gyermek tartozik. A Városi Kórház – Rendelőintézet fekvőbeteg osztályai ellátják Kiskunfélegyháza város, valamint 8 település (Bugac, Bugacpusztaháza, Fülöpjakab, Gátér, Kunszállás, Pálmonostora, Petőfiszállás, Tiszaalpár) fekvőbetegeit, így az ellátandó lakosság száma meghaladja a 45 000 főt.

Közlekedési lehetőségek

- *Megközelíthetőség:* megfelelő.
- *Belterületi utak:* nagy része portalanított.
- *Külterületi utak:* többségükben földutak, melyek fenntartása nehéz.

- *Járda*: részben kiépített.
- *Csapadékvíz elvezetés*: nyílt és zárt rendszerben történik.
- *Kerékpárút*: Kiskunfélegyháza kerékpárút hálózata három szakaszból áll: a Szegedi út – Dr. Holló Lajos utat összekötő kerékpárút az E5-ös főútvonal mellett, a Kossuth Lajos utcán kialakított kerékpárút, valamint a Selymes kerékpárút, mely a város határától a Mária dűlőig került kiépítésre.
- *Autóbusz*: jó.
- *Vasút*: jó.

Közigazgatási területen található védett értékek, zöldfelületek

- *Országos védelem alatt álló területek*: Kossuth utcai platánsor.
- *Helyi védelem alatt álló természeti terület v. zöldfelületi értékek*:

Kiskunfélegyháza város közigazgatási területén két természetvédelmi terület található. Országos védelem alatt áll a Kossuth utcai platánfásor. Helyi védettségű a város délkeleti részén található Kálvária - Csongrádi út által határolt terület, melyet az Önkormányzat 2000. évben jelölt ki védendőnek.

Védett fasorok:

- Kossuth utca,
- Dr. Holló Lajos út.

Védett facsoportok:

- Móra Ferenc tér 2-11. sz. ház előtt,
- Jókai u. 2-20. ház előtt, 1-31. ház előtt,
- Szentesi u. északi oldal a Báthory utca és a Kálvária utca között,
- Halasi út 39-43. ház előtt, 15/a-23. ház előtt,
- Attila utca 6-12. ház előtt, 54-58. ház előtt,
- Deák Ferenc utca 2-10. ház előtt,
- Dózsa György u. 7-9. ház előtt,
- Marosvásárhely u. 2-6. ház előtt,
- Zrínyi u. 10-16. ház előtt, 37-41. ház előtt,
- Batthyány u. 2-10. ház előtt, 11-31. ház előtt,
- Holló B. u. 7-15. ház előtt, 21-31. ház előtt,
- Ady Endre u. 10-12. ház előtt 18-20. ház előtt,
- Fadrusz J. u. nyugati oldal,
- Liszt Ferenc u. déli oldal,
- Dr. Holló Lajos u. nyugati oldal,
- Oskola u. nyugati oldal,
- Majsai u. 5-7. házak előtt, 13. ház előtt.

Védendő az alábbi terek növényállománya:

- Petőfi tér,
- Nepomuki Szent János tér,
- Móra Ferenc tér,
- Béke tér.

Védendő az alábbi udvarok, intézményi kertek növényállománya:

- Városi Kórház,
- Városi Strand.

- *Műemlék:*

- **M Hattyúház v. Kultúrház:** jelenleg Petőfi Sándor Városi Könyvtár Petőfi Sándor apjának egykori mézsárszéke. Stílusa: klasszicista. Épült: 1819. Mayerhoffer János építette.
- **M Városi Múzeum ún. kerületi tanácsház ún. Kiskunkapitány-ház:** Földszintje barokk 1753. Bővítve 1772-ben. Emeletesre kiépítve 1794-ben. A múzeum udvarán a Pajkos- Szabó-féle szélmalom áll. Ma itt van az ország legteljesebb börtönmúzeuma.
- **MJ Római Katolikus Ó-templom stílusa barokk:** Épült 1744-52-ig. Bővítve 1803-ban. Berendezéseit németalföldi mesterek készítették: mellékoltárok, szószék (rokoko stílus), keresztelőkút (copf), főoltár (klasszicista).
- **MJ Fájdalmas Krisztus-szobor:** Barokk stílusú. Épült a XVIII. században.
- **MJ Római Katolikus Plébániaház:** Barokk stílusú. Épült 1755-ben.
- **MJ Korona Szálló:** Épült 1886, Szentpály József (Jirascsek&Krausz) építette, jelenleg művelődési központ.
- **MJ Városháza:** 1909-11-ig épült Vas József és Morbitzer Nándor tervei szerint.
- **MJ Szentháromság Oszlop:** A szoborcsoport barokk, XVIII. századi. Az oszlop 1886-ban készült.
- **MJ Lakóház:** Romantikus stílusú, 1860 körül épült. Jelenleg művelődési ház, patika.
- **MJ Móra Ferenc szülőháza:** Népi stílusú.
- **MJ Lakóház, ún. Kisvárosháza:** Késő barokk stílusú, 1772-ben épült.
- **MJ Volt Szabó-kúria:** Klasszicista stílusú. XIX. század első felében épült.
- **MJ Kálvária:** Késő barokk. 1800.
- **VK Lakóház, ún. Klazsik-ház:** Romantikus stílusú. XIX. század második felében épült.

I.1.3 Környezeti elemek állapota a település területén

Levegő

A településen a Környezetvédelmi Felügyelőség nyilvántartása szerint 68 telephelyen 328 pontforrás található. Ezekből elsősorban CO, NO_x és szilárd szennyezőanyag kibocsátásával kell számolni. Az ipari kibocsátások azonban összességében nem értékelhetők jelentősnek. A kommunális, fűtési kibocsátások terhelése jelentősen szintén nem befolyásolja az immissziós helyzetet, hiszen a város gázzal ellátott, a rákötések szinte teljes körűen megtörténtek. A lokális levegőminőségének alakításában sokkal nagyobb szerepet játszik a városon keresztül menő E75-ös út forgalma. Részletesebb felmérések erre vonatkozóan 1995-96-ból állnak rendelkezésre. Más ekkor a napi forgalom 16 ezer gépjármű, ami azóta még az M5-ös autópálya megépültét figyelembe véve is valószínűsíthető nőtt. Az immissziós helyzetben a szilárd szennyezőanyag kibocsátás még mindig meghatározó. Ezt alátámasztják a településen az Országos Immissziómérő Hálózat keretében végzett mérési eredmények. (Lásd 1. kötet, III.1.2. fejezet, III.2. táblázata.) A határérték túllépések gyakorisága az

1997, '98-as nem fűtési félév 30 % feletti gyakoriságához képest csökkent, de még mindig nem teljesen megnyugtató a helyzet.

Felszíni és felszín alatti vizek

A felszíni vizek vízminőségét jelenleg a Kiskunfélegyházán lévő nagyobb szennyvízkibocsátó üzem csak közvetetten befolyásolja, mivel (vágóhíd) közcsatornára kötött, és nem közvetlenül terheli a Félegyházi vízfolyást. A Félegyházi vízfolyást jelenleg csak a szennyvíztisztító-telep terhelése éri közvetlenül. A kibocsátott víz minőségét az I. kötetben az III.1.3. fejezete, III.4.sz. táblázat mutatja be.

Föld, talaj

A település az érzékeny, „B” szennyeződés érzékenységi kategóriába sorolandó. A település külterületén számos rongtott felület található, 2001 évi felmérések alapján.. Többek között:

- a Szegedi út mellett (EOV koordináta középpontnál X=150,1, Y= 711,3),
- a településtől délre (EOV koordináta középpontnál X=150,5, Y= 710,9),
- az E75 út és vasút között – jelenleg horgásztó és víztározó, vízmélység 4,0 m (EOV koordináta középpontnál X=153,9, Y= 711,2),
- a Téglagyárnál, jelenleg horgásztó, vízmélység 4,0 m, (EOV koordináta (középpont) X=154,1, Y= 711,2),
- az E75-ös kivezető út jobb oldalán növényekkel benőtt, horgásztó vízmélység 4,0 m (EOV koordináta középpontnál X=154,2, Y= 711,1),
- az E75-ös kivezető út bal oldalán, a vasútnál, horgásztó vízmélység 4,0 m (EOV koordináta középpontnál X=153,8, Y= 711,0),
- szintén az E75-ös kivezető út bal oldalán, kerítéssel és növényekkel körbevéve, horgásztó vízmélység 2,0 m (EOV koordináta középpontnál X=154,4, Y= 710,8).

Konkrét talajszennyezettségről a településen nincs tudomásunk. Vízminőség figyelő kutakkal ellenőrzött szennyező források a következők:

- Agro Kft, Kiskunfélegyháza Hauber u.3., komposztáló telep (4 darab kút),
- Kommunális hulladéklerakó Kiskunfélegyháza Körösi út (3 darab kút),
- Szennyvíztisztító telep Kiskunfélegyháza, iszaptároló tavak (2 darab kút),
- Szennyvíztisztító telep Kiskunfélegyháza, iszaptároló (2 darab kút),
- Koch Torma Kft, Kiskunfélegyháza I. ker. 241. szennyvízszikkasztó (2 darab kút),
- Kunféder Kft, Kiskunfélegyháza IV. ker. 40., szennyvízszikkasztás (3 darab kút),

Ezek potenciális veszélyforrást jelentenek.

Élővilág, zöldfelületek

A város zöldterülete egyrészt a közlekedési utakat határoló fasorokból (kiemelten a Kossuth utca védett platánfasora), és a közparkok növénytakarójából áll. A település déli határán az E75-ös úttól keletre található a mintegy 30 hektár területű közjóléti erdő. A zöldterület 2001 évi állapota a városi főkertész minősítése szerint közepes.

Sportolásra lehetőséget nyújtanak a városban működő általános és középiskolák tornatermei, amelyek tanítási időn túl is igénybe vehetők. Főként a Móra Gimnázium, a Mezőgazdasági, illetve Közgazdasági Szakközépiskolák tornaterme, a Darvas és Platán utcai Általános Iskolák tornaterme, a Kossuth Lajos Szakmunkásképző és Szakközépiskola tornacsarnoka, József Attila Általános Iskola tornaterme.

E mellett a tenispályák (Városi Strand tenispályái, Honvéd tenispálya, Vasút mögötti teniszsátor, Klazsik-házban kialakított fallabda pálya) a Városi Uszoda és további sportpályák (Honvéd, Vasas, Vasút mögötti sportpálya) valamint a KÉSZ Aréna Kiskunfélegyházi Város Sportcsarnoka áll rendelkezésre. A sportpályák füvesítettek, egyaránt alkalmasak atlétikai és futballjátékok lebonyolítására, edzések megtartására gyermek-, valamint felnőtt korúak számára egyaránt.

A repülő és ejtőernyős tevékenységekre a Városi Repülőtér nyújt lehetőséget.

Kiskunfélegyházán körülbelül 15 db játszótér található, melyek 2008-ban valamint az azt megelőző évek folyamán felújításra kerültek az Európai Unió előírásainak megfelelően.

Településkörnyezeti megjelenés: A település mind az épületek, létesítmények, mind a zöldfelületek szempontjából megfelelő, sok helyütt kiváló esztétikai megjelenésű.

Zaj- és rezgésterhelés

Határértéket túllépő, közlekedésből eredő zaj a nagy átmenő forgalmat lebonyolító E75-ös főút mellett az alábbi gyűjtő utakon volt tapasztalható az elkerülő utak megépítését megelőzően:

- Alpári út,
- Bajcsy-Zsilinszky utca,
- Halasi út,
- Csongrádi út,
- Majsai út,
- Bercsényi utca.

I.1.4 Legfontosabb környezetvédelmi problémák

- Szennyvízgyűjtés hiányosságai (csak a lakások egyharmada bekapcsolt a csatornahálózatba),

I.1.5 Javaslatok, program kezdemények

- A szennyvízgyűjtés fejlesztése, a bekötött lakások arányának növelése,
- Gyógyturisztikai központ és ökofalu kialakítása.

A településkörnyezeti állapotjellemzőket az összehasonlítás megkönnyítése érdekében a mellékletben, táblázatos formában is összefoglaltuk.

I.2 Bugac

A település két önálló településrészből áll: Bugacból és Alsómonostorból. Ezek jellemzőit együtt tárgyaljuk.

I.2.1 Település általános jellemzői

Lakónépesség: 2869 fő, ebből 834 külterületi lakos.

Lakónépesség változása: enyhén csökkenő.

Település területe: 13 111 hektár.

Ebből belterület: 239 hektár.

Lakásszám: 1453, (ebből külterületi 486 db található).

I.2.2 Települési infrastruktúra és alapintézmény ellátottság jellemzői

Műszaki infrastruktúra

- *Elektromos ellátottság:* A belterület gyakorlatilag 100 %-osan ellátott, külterületen kb. 70 %-os az ellátottság. A belterületen halad át egy elektromos légvezeték, mely zavaró hatású. Állandó lakossági panasz forrása. A külterületen problémát jelent a hálózat hiányossága.
- *Vezetékes ivóvízellátás:* A belterületen a lakások 80 % ellátott, összességében azonban csak a lakások 54 %-a bekapcsolt a vezetékes vízellátásba, a tanyákon általában ásott vagy fűrt kút van.
- *Szennyvíz-csatornázottság:* Csatorna a településen nincs.
- *Szennyvízszikkasztás:* Minden lakásnál szikkasztják a szennyvizet, ez potenciális környezeti veszélyforrás. A szippantott szennyvizet tengelyen szállítják az ún. nádasztóba. Ide hordja még szennyvizet Bugacpusztaháza, Alsómonostor, Erdőszéplak is.
- *Gázellátásba kapcsolt lakások aránya:* A belterület közel 100 %-osan ellátott (a vezeték hálózat kiépült), a bekötött lakások száma azonban összességében 55%-ot tesz ki.
- *Vezetékes telefonellátottság:* A belterületen gyakorlatilag teljeskörűen, összességében 46 %-ban ellátott.
- *Hulladékgyűjtés és -elhelyezés:* A településen szervezett hulladékgyűjtés van. A hulladék a Homokhátsági Regionális Települési Hulladékgazdálkodási Projekt keretében megvalósult Felgyői Hulladékkezelői központba kerül elszállításra. Bugac külterületén található régi hulladéklerakó rekultivációja 2009 évben elkezdődtek.

-

Alapfokú intézmények

- *Alapfokú kereskedelmi ellátottság:* megfelelő (1 ÁFÉSZ és több magán élelmiszerüzlet).
- *Óvoda:* 75 férőhely van a településen.
- *Iskola:* 1 iskola található a településen, 9 tanteremmel.
- *Orvosi ellátás:* 3 rendelő van a településen.

Közlekedési lehetőségek

- *Megközelíthetőség:* megfelelő.
- *Belterületi utak:* 50%-ban szilárd burkolattal ellátott.
- *Külterületi utak:* dűlőutak fenntartása nagy gondot jelent (kb. 250 km hosszú), szilárdítása tervezett.
- *Járda:* kb. 60%-os a járdák kiépítettsége.
- *Csapadékvíz elvezetés:* nyílt árokban történik.
- *Kerékpárút:* Bugacpusztaháza- Kiskunmajsa Üdülőövezet közötti kiépített turisztikai kerékpárút.
- *Autóbusz:* megfelelő ellátottság (Kunság-Volán).
- *Vasút:* megfelelő (kisvasút).

Közigazgatási területen található védett értékek, zöldfelületek

- *Országos védelem alatt álló területek:* Kiskunsági Nemzeti Park Bócsa-Bugac buckavilág és homokpuszták mozaikja (ösborókás, Nagybugaci erdő).
- *Helyi védelem alatt álló természeti terület v. érték:* nincs.
- *Zöldfelületek:* kisebb parkosított terek, a főúton és a mellékutcákban vegyes fasorok.
- *Műemlék:* Helyi védelem alatt áll a római katolikus templom, a Szent István szobor, az öreg iskola-együttes, a keskeny nyomtávú vasút állomásai (ezek közül az egyik felújítása szükséges lenne).

I.2.3 Környezeti elemek állapota a település területén

Levegő

A településen két cipőipari üzem működik, ennek jelentősebb légszennyező hatása nincs. A közlekedési kibocsátás is viszonylag alacsony. Levegőtisztaság-védelmi probléma nincs, ilyen panasz az önkormányzathoz nem érkezett.

Felszíni és felszín alatti vizek

Vízvédelmi szempontból a szennyvízszikkasztás potenciális veszélyforrást jelent. Ebből adódó konkrét szennyezettségről azonban az önkormányzatnak nincs tudomása.

Föld, talaj

A település igen érzékeny, „A” szennyeződés érzékenységi kategóriába sorolandó. A település régi hulladéklerakója műszaki védelem nélküli volt, mely potenciális veszélyforrást jelentet az alatta található felszín alatti képződményekre. A hulladéklerakó rekultiválása 2009 évben elkezdődött.

Élővilág, zöldfelületek

Bugac település külterületén található 11,5 ezer hektáros országosan védett terület a Kiskunsági Nemzeti Park legismertebb és leglátogatottabb része. Az idelátogatók azonban a bugaci Karikás csárdánál inkább a pusztaromantikát ismerik meg, mint a pusztát, a szikát, a homokvilág igazi értékeit. A terület, jelentős kutatóközpont, génbank és egyben idegenforgalmi központ is. Kiemelkedő értéket jelentenek a régi háziállatfajok a bivaly, a szürkemarka, a mangalica, a racka. Az alföldi környezetben szintén nagy jelentőségű zöldfelületi, táji és természetvédelmi szempontból egyaránt a Nagybugaci erdők kiterjedt faállománya.

A település utcái fásítottak, egyes fasorok találhatók az utcákon. A kisebb zöldfelületek, a sportpálya rendezett. Az előkertek, az árokszélek sok helyen virágosítottak.

Településkörnyezeti megjelenés

Megfelelő esztétikai megjelenést ad a sok növény (fasor, előkert, virág), a rendezett utcakép, a központ új épületei.

Zaj- és rezgésterhelés

A település sem a közlekedésből, sem az ipari, szolgáltatási tevékenységből nem adódik jelentősebb terhelés. Nincs ilyen jellegű lakossági panasz.

I.2.4 Legfontosabb környezetvédelmi problémák

- Szennyvízgyűjtés biztonságos megoldásainak hiánya.
- 20 kV-os elektromos vezeték a település belterületén.
- Külterületen az elektromos ellátás hiányosságai.
- Műemlékek, műemlék jellegű épületek többségének elhanyagolt, rossz állapota.

I.2.5 Javaslatok, program kezdemények

- A szennyvízgyűjtés és -kezelés biztonságos lehetőségeinek megteremtése a belterületen.
- Külterületi szennyvízkezelési megoldások lehetőségeinek keresése.
- Elektromos vezeték kiváltása a belterületen.
- Elektromos hálózat kiépítése a hiányzó külterületi tanyákon.
- Belterületi utak szilárd burkolattal való ellátása.
- Bugac – Fülöpjakab összekötő út kiépítése.
- Alsómonostor (Bugac) – Galambos vasútállomás közötti összekötetés kiépítése mintegy 3 km-es szakaszon, valamint a meglévő burkolat korszerűsítése.
- Külterületi utak fenntartása, javítása.
- Műemlékek állagmegóvása.

- Iskola épületének nyílászáró, valamint tetőcseréje.
- Bugactól- Aladárhegyig a mezőgazdasági út (kb. 1/3 rész) kiépítésének folytatása. Tervek elkészültek.
- A helyi védelem alatt álló, kisvasút állomás helyének bemutató jellegű megtartása, környezetének rendbetétele.

I.3 Bugacpusztaháza

I.3.1 Település általános jellemzői

Lakónépesség: 307 fő (statisztika szerint 353 fő), ebből 141 külterületi lakos.

Lakónépesség változása: enyhén csökkenő.

Település területe: 4300 hektár.

Ebből belterület: 49,6 hektár.

Lakásszám: 143 ebből külterületein 58 db található.

I.3.2 Települési infrastruktúra és alapintézmény ellátottság jellemzői

Műszaki infrastruktúra

- **Elektromos ellátottság:** A belterület gyakorlatilag 100 %-osan ellátott, külterületen kb. 70 %-os az ellátottság.
- **Vezetékes ivóvízellátás:** A belterületen közel 100 %-osan ellátott, összességében azonban csak a lakások 64 %-a bekapcsolt a vezetékes vízellátásba, a tanyákon általában ásott vagy fűrt kút van.
- **Szennyvíz-csatornázottság:** Csatorna a településen nincs.
- **Szennyvízszikkasztás:** Minden lakásnál szikkasztják a szennyvizet, ez potenciális környezeti veszélyforrás. A szippantott szennyvizet tengelyen szállítják az ún. nádastóba. Ide hordja még szennyvízeit Bugac, Alsómonostor, Erdőszéplak is.
- **Gázellátásba kapcsolt lakások aránya:** A belterület közel 100 %-osan ellátott (a vezetékek hálózata kiépült), a bekötött lakások száma azonban összességében csak 40 %-os.
- **Vezetékes telefonellátottság:** A belterületen gyakorlatilag teljes körű az ellátás.
- **Hulladékgyűjtés és -elhelyezés:** A településen szervezett hulladékgyűjtés van. A hulladék a Homokhátsági Regionális Települési Hulladékgazdálkodási Projekt keretében megvalósult Felgyői Hulladékkezelői központba kerül elszállításra.

Alapfokú intézmények

- **Alapfokú kereskedelmi ellátottság:** elfogadható (2 üzlet).
- **Óvoda:** nincs a településen.
- **Iskola:** nincs a településen.
- **Orvosi ellátás:** nincs a településen.

Az ellátó intézmények Bugacon találhatók.

Közlekedési lehetőségek

- *Megközelíthetőség:* megfelelő.
- *Belterületi utak:* részben kiépített, elsősorban a főbb utcák.
- *Külterületi utak:* dűlőutak fenntartása nagy gondot jelent.
- *Járda:* kiépítetlen járda hossza 4 km.
- *Csapadékvíz elvezetés:* nyílt árokban történik.
- *Kerékpárút:* Bugacpusztaháza- Kiskunmajsza Üdülőövezet közötti kiépített turisztikai kerékpárút.
- *Autóbusz:* megfelelő ellátottság (Kunság-Volán).
- *Vasút:* megfelelő (kisvasút).

Közigazgatási területen található védett értékek, zöldfelületek

- *Országos védelem alatt álló területek:* Kiskunsági Nemzeti Park Bócsa-Bugac buckavilág és homokpuszták mozaikja (ösborókás, Nagybugaci erdő).
- *Helyi védelem alatt álló természeti terület v. érték:* nincs.
- *Zöldfelületek:* közterületi zöldterület nincs.
- *Műemlék:* nincs.

I.3.3 Környezeti elemek állapota a település területén

Levegő

A településen jelentősebb légszennyező forrás nincs. A közlekedési kibocsátás is viszonylag alacsony. Levegőtisztaság-védelmi problémát egyedül a közigazgatási területen található sertéstelep jelent (bűz, legyek).

Felszíni és felszín alatti vizek

Vízvédelmi szempontból a szennyvízszikkasztás potenciális veszélyforrást jelent. Ebből adódó konkrét szennyezettségről azonban az önkormányzatnak nincs tudomása.

Föld, talaj

A település az igen érzékeny, „A” szennyeződés érzékenységi kategóriába sorolandó. A település a hulladékait a műszaki védelem nélkül létesült bugaci hulladéklerakóba vitte, amely potenciális veszélyforrást jelentet, ennek rekultivációja 2009-től elkezdődött. A veszélyforrás csökken amióta a hulladék a Homokhátsági Regionális Települési Hulladékgazdálkodási Projekt keretében megvalósult Felgyői Hulladékkezelői központba kerül elszállításra 2008 évtől.

Élővilág, zöldfelületek

Bugacpusztaháza település külterületére is áthúzódik a Kiskunsági Nemzeti Park egyik védett mozaikja. E területre is vonatkoznak a Bugacnál leírtak.

Településkörnyezeti megjelenés

Vegyes településkép. Sok a belterületbe ékelődő nem beépített, helyenként elhanyagolt mezőgazdasági terület. A település szélein az igen szépen felújított régi tanyaépülettől a teljesen elhanyagolt, leromlott állapotú lakóházig minden megtalálható.

Zaj- és rezgésterhelés

Sem a közlekedésből, sem az ipari, szolgáltatási tevékenységből nem adódik jelentősebb terhelés.

I.3.4 Legfontosabb környezetvédelmi problémák

- Szennyvízgyűjtés biztonságos megoldásainak hiánya.
- Utak, járdák szilárd burkolatának hiánya.

I.3.5 Javaslatok, program kezdemények

- A szennyvízgyűjtés és -kezelés biztonságos lehetőségeinek megteremtése a belterületen.
- Külterületi szennyvízkezelési megoldások lehetőségeinek keresése.
- Belterületi utak kiépítése, járdaépítés.
- Külterületi utak fenntartása, javítása.
- Csapadékvíz elvezetésének megoldása.
- Jóléti célra erdőtelepek megszerzése, parkerdő kialakítása.

I.4 Fülöpjakab

I.4.1 Település általános jellemzői

Lakónépesesség: 1169 fő, ebből közel 754 fő külterületi lakos.

Lakónépesesség változása: enyhén növekvő.

Település területe: 2316 hektár.

Ebből belterület: 38 hektár.

Lakásszám: 494, ebből 329 külterületen.

I.4.2 Települési infrastruktúra és alapintézmény ellátottság jellemzői

Műszaki infrastruktúra

- *Elektromos ellátottság:* A belterület gyakorlatilag 100 %-os ellátottságú, külterületen kb. 70 %-os az ellátottság.
- *Vezetékes ivóvízellátás:* A belterületen gyakorlatilag minden lakás ellátott, összességében azonban csak a lakások 26 %-a bekapcsolt a vezetékes vízellátásba, a tanyákon általában ásott vagy fűrt kút van. Az ivóvíz minőségével vannak gondok.
- *Szennyvíz-csatornázottság:* Csatorna a településen nincs.
- *Szennyvízszikkasztás:* Minden lakásnál szikkasztás van, ez potenciális veszélyforrás. A szennyvizet a hulladéklerakó telepen található leürítő helyre szállítják.
- *Gázellátásba kapcsolt lakások aránya:* Körülbelül 36 %-os az ellátott lakások aránya, a vezetékhálózat a belterületen kiépült.
- *Vezetékes telefonellátottság:* A lakások közel fele ellátott, ennek egy része vezetékes, másik része rádióhullámos rendszerű.
- *Hulladékgyűjtés és -elhelyezés:* A településen szervezett hulladékgyűjtés van. A hulladék a Homokhátsági Regionális Települési Hulladékgazdálkodási Projekt keretében megvalósult Felgyői Hulladékkezelői központba kerül elszállításra. 2009 júliusában megkezdődött a településtől észak-nyugatra, kb. 2,8 km-re a volt Tsz major mellett elhelyezkedő régi hulladéklerakó rekultivációja, mely a Homokhátsági Regionális Települési Hulladékgazdálkodási Projekt (Projekt) részeként valósul meg. Fülöpjakab községhez tartozó régi szeméttelep hulladékkal borított területén szilárd- és folyékony rekultiválandó hulladék is található.

Alapfokú intézmények

- *Alapfokú kereskedelmi ellátottság:* belterületen megfelelő (2 élelmiszerüzlet).
- *Óvoda:* 50 férőhelyes óvoda van a településen.
- *Iskola:* 1 általános iskola van a településen, 8 osztályos, 8 tanterem, 1 tornaterem.
- *Orvosi ellátás:* 1 rendelő van a településen.

Közlekedési lehetőségek

- *Megközelíthetőség:* megfelelő.
- *Belterületi utak:* megfelelőek, 80 % körüli a burkolt belterületi utak aránya.
- *Külterületi utak:* földutak, felújításra, karbantartásra szorulnak (nagyon hiányzik a Bugac – Fülöpjakab közvetlen összeköttetését biztosító mintegy 7 km-es út, a Fülöpjakab - Matkópuszta közötti út tervei elkészültek, a közútfejlesztési koncepcióban is szerepelnek).
- *Járda:* részben kiépítettek.
- *Csapadékvíz elvezetés:* nyílt árokban.
- *Kerékpárút:* Kunszállás – Fülöpjakab közötti kerékpárút megépítése folyamatban.
- *Autóbusz:* megfelelő ellátottság (VOLÁN), gyakorlatilag óránként van busz.
- *Vasút:* megfelelő menetrend, de messze van a településtől (Kunszállásnál).

Közigazgatási területen található védett értékek, zöldfelületek

- *Országos védelem alatt álló területek:* nincs.
- *Helyi védelem alatt álló természeti terület v. érték:* nincs, a természetes vizes élőhelyeket (Nagyherke. Zsidó rét, Rózsa rét) a KNP figyeli és óvja.
- *Zöldfelületek:* A falu központjában szépen ápolt park található.
- *Műemlék:* értékes, műemlék jellegűnek tekinthetők a több mint 100 éves útszéli keresztek.

I.4.3 Környezeti elemek állapota a település területén

Levegő

A településen két üzem működik, ennek jelentősebb légszennyező hatása nincs. A közlekedési kibocsátás is viszonylag alacsony. Levegőtisztaság-védelmi probléma nincs. A településen működő sertéstelep szaghatása miatt viszont gyakori a lakossági panasz.

Felszíni és felszín alatti vizek

Vízvédelmi szempontból a szennyvízszikkasztás potenciális veszélyforrást jelent. Ebből adódó konkrét szennyezettségről azonban nincs tudomásuk.

Föld, talaj

A település az érzékeny, „B” szennyeződés érzékenységi kategóriába sorolandó. A település szennyvízürítő helye műszaki védelem nélküli, amely potenciális veszélyforrást jelent az alatta található felszín alatti képződményekre. A település külterületén, néhány helyen roncsolt felület, bányagödör található. Fülöpjakab külterületén található régi hulladéklerakó-mely szintén műszaki védelem nélküli volt- rekultivációja 2009 júliusában megkezdődött.

Élővilág, zöldfelületek

A község belterülete rendezett, az utcák többnyire fásítottak, a házak előtt általában virágos előkertek találhatók. A falu központjában rendezett, szépen kialakított park található. A külterület vegyes megjelenésű, erdők, ligetek tagolják a kerteket, gyümölcsösöket, szántóterületeket.

Településkörnyezeti megjelenés

A településnek a zöldfelületek (park, virágos előkertek, utcafák) igen kellemes megjelenést kölcsönöznek: A település összességében igen rendezett, az épületek állaga is jó.

Zaj- és rezgésterhelés

A település sem a közlekedésből, sem az ipari, szolgáltatási tevékenységből nem adódik jelentősebb terhelés. Ilyen jellegű lakossági panaszok nem érkeztek az önkormányzathoz.

I.4.4 Legfontosabb környezetvédelmi problémák

- Ivóvízminőség javítása.
- Sertéstelep szaghatása.

I.4.5 Javaslatok, program kezdemények

- A szennyvízgyűjtés és kezelés biztonságos lehetőségeinek megteremtése a belterületen.
- Külterületi szennyvízkezelési megoldások lehetőségeinek keresése.
- Nem üzemelő ivóvíz kút revitalizációja.
- Ivóvízminőség javítása a magas arzéntartalma miatt. Javaslat: Kiskunfélegyházáról távvezetéken történő ivóvíz beszerzés.
- Fülöpjakab – Matkópuszta összekötő út kiépítése (Kecskemét elérésének felgyorsítására).
- Külterületi utak fenntartása, javítása.

I.5 Gátér

I.5.1 Település általános jellemzői

Lakónépesség: 1 023 fő, ebből 165 külterületi lakos.

Lakónépesség változása: enyhén csökkenő (1-2 %).

Település területe: 3089 hektár.

Ebből belterület: 400 hektár.

Lakásszám: 489 (ebből 20 %, kb. 112 lakás külterületen, tanyán található).

I.5.2 Települési infrastruktúra és alapintézmény ellátottság jellemzői

Műszaki infrastruktúra

- *Elektromos ellátottság:* Belterület 100 %-ban, külterület 75-80 %-ban ellátott.
- *Vezetékes ivóvízellátás:* 76 %-a a lakásoknak a vezetékes vízellátásba bekapcsolt (belterületen gyakorlatilag 100%, tanyákon általában ásott vagy fűrt kút van). Az ivóvíz vasas, de a vastartalom még határérték alatti. A fűrt kutak vize több helyen arzénes.
- *Szennyvíz-csatornázottság:* Nincs.
- *Szennyvízszikkasztás:* Az egész településen, a szippantott szennyvizet a Kiskunfélegyházi Szennyvíztisztító telepre szállítják.
- *Gázellátásba kapcsolt lakások aránya:* Belterületen kiépítve a gázvezeték hálózat, rákötés aránya 61 %-os.
- *Vezetékes telefonellátottság:* 44 %-os ellátottság.
- *Hulladékgyűjtés és -elhelyezés:* A településen szervezett hulladékgyűjtés van. A hulladék a Homokhátsági Regionális Települési Hulladékgazdálkodási Projekt keretében megvalósult Felgyői Hulladékkezelői központba kerül elszállításra. 2008. év során megkezdődött Gátér külterületén a régi hulladéklerakó rekultivációja.

Alapfokú intézmények

- *Alapfokú kereskedelmi ellátottság:* megfelelő.
- *Óvoda:* 1 óvoda működik (50 férőhely).
- *Iskola:* 1 általános iskola működik 8 osztályteremmel. A felső tagozatos diákok Kiskunfélegyházi iskolákba járnak be iskolabusszal.
- *Orvosi ellátás:* nincs helyben, a település a kiskunfélegyházi ellátási körzet része.

Közlekedési lehetőségek

- *Megközelíthetőség:* nagyon jó (5-ös, 451-es út).
- *Belterületi utak:* belterületi utak 100 %-ban szilárd burkolattal ellátottak (86-98 között épültek ki), a 451-es út állapota rossz, nagy fogalom miatt teknősödött.
- *Külterületi utak:* dűlőutak rossz állapotúak.
- *Járda:* gyakorlatilag mindenütt kiépített.
- *Csapadékvíz elvezetés:* főutak mellett árkokban megoldva.
- *Kerékpárút:* nincs (a nagy forgalom miatt veszélyes a kerékpározás).
- *Autóbusz:* nagyon jó ellátottság (451-es úton igen sok járat halad Békéscsaba felől Kecskemét, Pest felé).
- *Vasút:* jó ellátottság.

Közigazgatási területen található védett értékek, zöldfelületek

- *Országos védelem alatt álló területek:* a Fehér-tó Gátér területéhez tartozó része.
- *Helyi védelem alatt álló természeti terület v. érték:* nincs.
- *Zöldfelületek:* kisebb parkok.
- *Műemlék:* nincs.

I.5.3 Környezeti elemek állapota a település területén

Levegő

A településen ipari légszennyező forrás nem található. Terhelést a 451-es út forgalma okoz. Ez azonban elsősorban nem levegő szennyezettségi, hanem zaj- és rezgésterhelés szempontjából, valamint az út állagának gyors avulása miatt okoz gondot.

Felszíni és felszín alatti vizek

Vízvédelmi szempontból a szennyvízszikkasztás potenciális veszélyforrást jelent. Ebből adódó konkrét szennyezettségről azonban nincs tudomásuk.

Föld, talaj

A település az érzékeny, „B” szennyeződés érzékenységi kategóriába sorolandó. A település szennyvízszikkasztó árokja és a dögtemető műszaki védelem nélküli. Ez potenciális veszélyforrást jelent az alattuk található felszín alatti képződményekre. A régi hulladéklerakó- mely szintén műszaki védelem nélküli volt- rekultivációja 2008. év júliusában megkezdődött.

Élővilág, zöldfelületek

A település külterületén található a Fehér-tó csak időszakosan vízborította területrésze. A Fehér-tó Pálmonostora és Tömörkény közigazgatási területéhez tartozó része jelenleg is országos védettség alatt áll, a Pusztaszeri Tájvédelmi Körzet része.

A településen több kisebb zöldfelület található.

Településkörnyezeti megjelenés

Megfelelő állapot, megfelelő megjelenés.

Zaj- és rezgésterhelés

A település egyik legjelentősebb környezeti problémája a 451-es út nagy forgalmából adódó zaj- és rezgésterhelés. (Legnagyobb gond forgalomkorlátozások során jelentkeznek, amikor más utak szerepét is át kell vennie a 451-es útnak.) Kedvezőtlen a forgalom összetétele is: jelentős része teherautó, busz, nehézgépjármű. Forgalomszámlálást csak Kiskunfélegyháza határán végeznek, levegőszennyezettségre, zaj- és rezgésterhelésre vonatkozó mérésről az önkormányzatnak nincs tudomása.

A rezgésterhelés a Gátér csatorna hídja közelében elhelyezkedő házaknál állagromlásban is kimutatható, a nagy forgalom jelentősen amortizálja az út állagát. Helyenként ez teknősödéshez vezetett.

I.5.4 Legfontosabb környezetvédelmi problémák

- 451-es út menti zaj- és rezgésterhelés, levegőszennyezés, út állapot romlás,
- Szennyvízgyűjtés biztonságos megoldásainak hiánya,

I.5.5 Javaslatok, program kezdemények

- A 451-es út forgalmából adódó terhelések méréssel történő megállapítása, amennyiben szükséges megoldási lehetőségek kidolgozása a forgalom csillapítás érdekében folyamatban van.
- A szennyvízgyűjtés és kezelés biztonságos lehetőségeinek megteremtése a belterületen (tervezik a kiskunfélegyházi rendszerhez való csatlakozást)
- Külterületi szennyvízkezelési megoldások lehetőségeinek keresése.

I.6 Kunszállás

I.6.1 Település általános jellemzői

Lakónépesség: 1 710 fő, ebből külterületen él 426 fő.

Lakónépesség változása: enyhén csökkenő.

Település területe: 2085 hektár.

Ebből belterület: 132 hektár.

Lakásszám: belterületen 743, külterületen 183.

I.6.2 Települési infrastruktúra és alapintézmény ellátottság jellemzői

Műszaki infrastruktúra

- *Elektromos ellátottság:* Gyakorlatilag teljes körű az ellátottság.
- *Vezetékes ivóvízellátás:* Belterületen 85-90 %, összességében 74 % közeli az ellátottság. Külterületen általában kút van.
- *Szennyvíz-csatornázottság:* Nincs a településen.
- *Szennyvízszikkasztás:* Minden lakás szikkasztja a szennyvizet, ez potenciális környezeti veszélyforrás. A szippantott szennyvizeket a hulladéklerakó telepen található szennyvíz leürítő helyre viszik.
- *Gázellátásba kapcsolt lakások aránya:* A lakások mintegy 95 %-a bekapcsolt a hálózatra.
- *Vezetékes telefonellátottság:* A lakások több mint felében van telefon. A külterületen rádióhullámmal működő készülékek vannak.
- *Hulladékgyűjtés és -elhelyezés:* Szervezett gyűjtés a településen van. A hulladék a Homokhátsági Regionális Települési Hulladékgazdálkodási Projekt keretében megvalósult Felgyői Hulladékkezelői központba kerül elszállításra. 2009. év során megkezdődött Kunszállás külterületén található régi hulladéklerakó rekultivációja.

Alapfokú intézmények

- *Alapfokú kereskedelmi ellátottság:* megfelelő (2 bolt), külterületen is.
- *Óvoda:* 1 óvoda van a településen, 2 óvodás, 1 bölcsődés csoport.
- *Iskola:* 1 nyolc osztályos általános iskola van a településen, a külterületekről mikrobusszal viszik a gyerekeket iskolába.
- *Orvosi ellátás:* 1 orvosi rendelő.

Közlekedési lehetőségek

- *Megközelíthetőség:* megfelelő.
- *Belterületi utak:* az utcák kb. 70 %-ban burkoltak, portalanítottak.
- *Külterületi utak:* fenntartásuk gondot jelent.
- *Járda:* kiépítése folyamatban van.
- *Csapadékvíz elvezetés:* nyílt árok.
- *Kerékpárút:* Kunszállás – Fülöpjakab közötti kerékpárút megépítése folyamatban.
- *Autóbusz:* megfelelő.
- *Vasút:* a menetrend megfelelő lenne, de a legközelebbi állomás viszonylag messze található.

Közigazgatási területen található védett értékek, zöldfelületek

- *Országos védelem alatt álló területek:* nincs.
- *Helyi védelem alatt álló természeti terület v. érték:* nincs.
- *Zöldfelületek:* vegyes fasorok, virágos előkertek.
- *Műemlék:* nincs.

I.6.3 Környezeti elemek állapota a település területén

Levegő

A településen egy légszennyező telephely található egy pontforrással. Jelentősebb levegőszennyezés sem ebből, sem a közlekedési kibocsátásokból nem adódik.

Felszíni és felszín alatti vizek

Vízvédelmi szempontból a szennyvízszikkasztás potenciális veszélyforrást jelent. Ebből adódó konkrét szennyezettségről azonban nincs tudomásuk.

Föld, talaj

A település az érzékeny, „B” szennyeződés érzékenységi kategóriába sorolandó. A település régi hulladéklerakója műszaki védelem nélküli volt, mely potenciális veszélyforrást jelentet az alatta található felszín alatti képződményekre. A hulladéklerakó rekultiválása 2009 évben elkezdődött.

Élővilág, zöldfelületek

A település utcái vegyes fasorokkal kerültek beültetésre. A templomkert szép fákkal beültetett. Nagyobb park nincs a településen. A házak előtt sok helyen virágos előkertek találhatóak.

Településkörnyezeti megjelenés

Általában rendezett, de az utcák egy része gondozásra szorul. Összességében megfelelő falukép.

Zaj- és rezgésterhelés

Zajból eredő terhelés a településen nem okoz gondot.

I.6.4 Legfontosabb környezetvédelmi problémák

- Szennyvízgyűjtés hiányosságai (csak a lakások egyharmada bekapcsolt a csatornahálózatba).

I.6.5 Javaslatok, program kezdemények

- A szennyvízgyűjtés fejlesztése, melyről a hatástanulmány már elkészült.
- Utcaburkolás folytatása.
- Járdaépítési program.

I.7 Petőfiszállás

I.7.1 Település általános jellemzői

Lakónépesség: 1 576 fő, ennek mintegy kétharmada (1084 fő) külterületi lakos.

Lakónépesség változása: csökkenő.

Település területe: 6779 hektár.

Ebből belterület: 74 hektár.

Lakásszám: 907 db, ebből 668 külterületi lakás.

I.7.2 Települési infrastruktúra és alapintézmény ellátottság jellemzői

Műszaki infrastruktúra

- *Elektromos ellátottság:* A belterület gyakorlatilag 100, külterületen közel 80 %-os ellátottság. Problémát jelent viszont, hogy az elektromos vezetékek hálózata a külterületen elavult, a korszerű háztartási eszközök működtetésére nem alkalmas.
- *Vezetékes ivóvízellátás:* A belterületen minden lakás ellátott, összességében azonban csak a lakások 29 %-a bekapcsolt a vezetékes vízellátásba, a tanyákon általában ásott vagy fűrt kút van. A vezetékes víznél magas, de még határérték alatti a vastartalom. Lakossági panaszokra ad okot. Vastalanítás már a közeljövőben szükséges lehet. Külterületi kutaknál az arzén megjelenése problémát okozhat.
- *Szennyvíz-csatornázottság:* Csatorna a településen nincs.
- *Szennyvízszikkasztás:* Minden háznál szikkasztás van, ez potenciális veszélyforrás. A szippantott szennyvizet a hulladéklerakó kijelölt szennyvíz leürítő helyére szállítják.
- *Gázellátásba kapcsolt lakások aránya:* Kb. 30 %-os összességében, belterületen gyakorlatilag 100 %-os.
- *Vezetékes telefonellátottság:* Vezetékes és a külterületeken rádióhullámos megoldással a lakások 30 %-a ellátott.
- *Hulladékgyűjtés és -elhelyezés:* A településen szervezett hulladékgyűjtés van. A hulladék a Homokhátsági Regionális Települési Hulladékgazdálkodási Projekt keretében megvalósult Felgyői Hulladékkezelői központba kerül elszállításra. 2009 júliusában megkezdődött a település külterületén található régi hulladéklerakó rekultivációja.

Alapfokú intézmények

- *Alapfokú kereskedelmi ellátottság:* megfelelő (2 élelmiszerüzlet, gazdabolt, TÜZÉP).
- *Óvoda:* 1 óvoda van a településen, 50 férőhellyel.
- *Iskola:* 1 iskola található a településen, 8 tanteremmel.
- *Orvosi ellátás:* 1 rendelő van a településen.

Közlekedési lehetőségek

- *Megközelíthetőség:* megfelelő (5-ös útról gyorsan elérhető).
- *Belterületi utak:* belterületi utak mind szilárd burkolattal ellátottak.
- *Külterületi utak:* dűlőutak fenntartása nagy gondot jelent.
- *Járda:* főúton mindkét oldalon, másutt legalább az egyik oldalon kiépített.
- *Csapadékvíz elvezetés:* főút mellett árkos vízvezetés van.
- *Kerékpárút:* nincs, a belterületi közlekedés ezért eléggé veszélyes (belterületen a belső közlekedés elősegítésére jó volna, illetve a Szentkúti kegyhelyig a jobb megközelíthetőség érdekében).
- *Autóbusz:* megfelelő ellátottság.
- *Vasút:* nemzetközi forgalmat bonyolító vasút halad át a település közigazgatási területén, az ellátottság mégsem megfelelő. Ennek oka, hogy a vonatok többsége ma már nem áll meg itt.

Közigazgatási területen található védett értékek, zöldfelületek

- *Országos védelem alatt álló területek:* Péteri-tó madárrezervátum TT.
- *Helyi védelem alatt álló terület v. érték:* nincs.
- *Zöldfelületek:* kisebb zöldterületek találhatók.
- *Műemlék:* Templom, vasútállomás, Vendel szobor, II. világháborús emlékmű
Szentkúti kegyhely.

I.7.3 Környezeti elemek állapota a település területén

Levegő

A településen ipari légszennyező forrás nincs, a közlekedési kibocsátás viszonylag alacsony. Levegőtisztaság-védelmi probléma nincs.

Felszíni és felszín alatti vizek

Vízvédelmi szempontból a szennyvízszikkasztás potenciális veszélyforrást jelent. Ebből adódó konkrét szennyezettségről azonban nincs tudomásuk.

Föld, talaj

A település az igen érzékeny, „A” szennyeződés érzékenységi kategóriába sorolandó. A település régi hulladéklerakója műszaki védelem nélküli volt, mely rekultiválása 2009 évben megkezdődött.

Élővilág, zöldfelületek

Péteri-tó madárrezervátum TT. jelentős élőhely. 740 hektár kiterjedésű, 1976 óta védett. A volt halastó vízszintje az aszályos időszakban minimálisra csökkent, így gazdálkodásra már nem volt alkalmas. Jelenleg 200 fölötti madárfajnak jelent pihenő, táplálkozó, ill. fészkelő helyet. Jelentős még a terület csigafaj állománya is, 34 különböző fajjal.

Településkörnyezeti megjelenés

Megfelelő település megjelenés, általában megfelelő épület állag. Sok a viszonylag fiatal épület.

Zaj- és rezgésterhelés

A településen sem a közlekedésből, sem az ipari, szolgáltatási tevékenységből nem adódik jelentősebb terhelés. Ilyen jellegű lakossági panaszokról nincs tudomásuk.

I.7.4 Legfontosabb környezetvédelmi problémák

- Hiányzó elektromos ellátás a tanyák egy részénél, más részénél pedig az elektromos hálózat elavultsága.
- Szennyvízgyűjtés biztonságos megoldásainak hiánya.
- Ivóvíz magas vastartalma.

I.7.5 Javaslatok, program kezdemények

- Hiányzó elektromos ellátás pótlása a tanyákon, valamint az elavult hálózat rekonstrukciója.
- A szennyvízgyűjtés és kezelés biztonságos lehetőségeinek megteremtése a belterületen.
- Külterületi szennyvízkezelési megoldások lehetőségeinek keresése.
- Járda építési program folytatása 2010 évben tervezett befejezése.
- Dűlőutak állagának folyamatos javítása.
- Kerékpárút létesítése a belterületen a belső mozgások megkönnyítése érdekében.
- Kerékpárút létesítése és díszfasor telepítése a kegyhelyhez vezető út mellett.

I.8 Pálmonostora

I.8.1 Település általános jellemzői

Lakónépesség: 1 906 fő, ennek közel 50 %-a külterületi lakos: 899 fő.

Lakónépesség változása: csökkenő.

Település területe: 5328 hektár.

Ebből belterület: 221 hektár.

Lakásszám: 1091 (ebből 573 lakás külterületen, tanyán található).

I.8.2 Települési infrastruktúra és alapintézmény ellátottság jellemzői

Műszaki infrastruktúra

- *Elektromos ellátottság:* mind a bel-, mind a külterület gyakorlatilag 100 %-os ellátottságú.
- *Vezetékes ivóvízellátás:* A belterületen minden lakás ellátott, összességében azonban csak a lakások 56 %-a bekapcsolt a vezetékes vízellátásba, a tanyákon általában ásott vagy fűrt kút van. Ivóvíz minőségi problémáról nincs tudomásunk.
- *Szennyvíz-csatornázottság:* Csatorna a településen nincs.
- *Szennyvízszikkasztás:* Minden lakásnál szikkasztás van, ez potenciális veszélyforrás. A szippantott szennyvizet a hulladéklerakó kijelölt szennyvíz leürítő helyére szállítják. Ez egy régi homokgödörben található.
- *Gázellátásba kapcsolt lakások aránya:* A belterületen közel 90 %-os, még az Aranyhegyi településrészen is van.
- *Vezetékes telefonellátottság:* A lakások 44 %-a ellátott.
- *Hulladékgyűjtés és -elhelyezés:* A településen szervezett hulladékgyűjtés van. A hulladék a Homokhátsági Regionális Települési Hulladékgazdálkodási Projekt keretében megvalósult Felgyői Hulladékkezelői központba kerül elszállításra. 2009 évben megkezdődött a település külterületén található régi hulladéklerakó rekultivációja.

Alapfokú intézmények

- *Alapfokú kereskedelmi ellátottság:* megfelelő (1 ÁFÉSZ és több magán élelmiszerüzlet).
- *Óvoda:* 1 óvoda van a településen.
- *Iskola:* 1 iskola van a településen, 8 tanteremmel.
- *Orvosi ellátás:* háziorvos, fogorvos, szakorvos is rendel a településen.

Közlekedési lehetőségek

- *Megközelíthetőség:* megfelelő (5-ös útról gyorsan elérhető).
- *Belterületi utak:* belterületi utak mind szilárd burkolattal ellátottak.
- *Külterületi utak:* dűlőutak fenntartása nagy gondot jelent.
- *Járda:* vannak járdák, de többségük felújításra szorul.
- *Csapadékvíz elvezetés:* főút mellett árkos vízvezetés van.
- *Kerékpárút:* nincs (igény sincs rá, mert a forgalom alacsony, nincs balesetveszély).
- *Autóbusz:* megfelelő ellátottság.
- *Vasút:* nincs.

Közigazgatási területen található védett értékek, zöldfelületek

- *Országos védelem alatt álló területek:* Péteri-tó madárrezervátum TT.
- *Helyi védelem alatt álló terület v. érték:* nincs.
- *Zöldfelületek:* két szép nagy park található a településen.
- *Műemlék:* Templom, Orczy kastély, Bagi féle szélmalom (magántulajdon, jelenleg felújítás alatt áll).

I.8.3 Környezeti elemek állapota a település területén

Levegő

A településen két üzem működik, ennek jelentősebb légszennyező hatása nincs. A közlekedési kibocsátás is viszonylag alacsony. Levegőtisztaság-védelmi probléma nincs.

Felszíni és felszín alatti vizek

Vízvédelmi szempontból a szennyvízszikkasztás potenciális veszélyforrást jelent. Ebből adódó konkrét szennyezettségről azonban nincs tudomásuk.

Föld, talaj

A település az igen érzékeny, „A” szennyeződés érzékenységi kategóriába sorolandó. A település régi hulladéklerakója műszaki védelem nélküli volt, mely potenciális veszélyforrást jelentett az alatta található felszín alatti képződményekre.

Élővilág, zöldfelületek

Péteri-tó madárrezervátum TT. jelentős élőhely. 740 ha kiterjedésű, 1976 óta védett. A volt halastó vízszintje az aszályos időszakban minimálisra csökkent, így gazdálkodásra már nem volt alkalmas. Jelenleg 200 fölötti madárfajnak jelent pihenő, táplálkozó, ill. fészkelő helyet. Jelentős még a terület csigafaj állománya is, 34 különböző fajjal. A településnek szép parkja van a Polgármesteri hivattal szemben, a templom mellett.

Településkörnyezeti megjelenés

Megfelelő település megjelenés, megfelelő épület állag, bár helyenként avult, amortizálódott épületek, településrészek is találhatók, de itt is látható a fejlesztési szándék.

Zaj- és rezgésterhelés

A település sem a közlekedésből, sem az ipari, szolgáltatási tevékenységből nem adódik jelentősebb terhelés. Ilyen jellegű lakossági panaszokról nincs tudomásuk.

I.8.4 Legfontosabb környezetvédelmi problémák

- Szennyvízgyűjtés biztonságos megoldásainak hiánya.

I.8.5 Javaslatok, program kezdemények

- A szennyvízgyűjtés és kezelés biztonságos lehetőségeinek megteremtése a belterületen (korábbi tervek szerint kisregionális összefogással Kiskunfélegyháza szennyvíztisztítójához csatlakozna a település).
- Járda felújítási program: 372m belterületen új járda épült 2009. évben, melynek folytatása tervezett.

I.9 Tiszaalpár

I.9.1 Település általános jellemzői

Lakónépeség: 5 187 fő, ennek kevesebb, mint 13 %-a külterületi lakos:658 fő.

Lakónépeség változása: csökkenő.

Település területe: 9113 hektár.

Ebből belterület: 354 hektár.

Lakásszám: 2300 (ebből kb. 351 lakás található külterületen).

Üdülőépületek száma: kb. 120 (500-600 fő üdülőnépeség).

I.9.2 Települési infrastruktúra és alapintézmény ellátottság jellemzői

Műszaki infrastruktúra

- *Elektromos ellátottság:* Közel teljes, 100 %-os ellátottságú.
- *Vezetékes ivóvízellátás:* A lakások közel 100 %-át bekapcsolták a vezetékes vízellátásba. Egyes nagyobb külterületi lakott helyekre is kivitték a vezetékhálózatot. Kiváló minőségű a víz.
- *Szennyvíz-csatornázottság:* Csatorna a településen nincs. A szennyvízelvezetésének és tisztításának kiépítése 2011-2014. évben tervezett.
- *Szennyvízszikkasztás:* Minden lakásnál szikkasztás van, ez potenciális veszélyforrás. Önálló szennyvízleürítő helyet alakítottak ki a településtől nyugatra, a Kiskunfélegyháza felé vezető út másik oldalán, a település határán. Ez egy természetes teknőszerű mélyedés, műszaki védelem nélkül. A szippantást helyi vállalkozó végzi.
- *Gázellátásba kapcsolt lakások aránya:* A gázvezeték hálózat kiépült a településen, sőt néhány külterületi lakott helyre is kivezték a hálózatot. A bekötés 62 % körüli.
- *Vezetékes telefonellátottság:* Ahol kérték ott van. kb. 49 %-ban a lakásoknak.
- *Hulladékgyűjtés és -elhelyezés:* A településen szervezett hulladékgyűjtés van. A hulladék a Homokhátsági Regionális Települési Hulladékgazdálkodási Projekt keretében megvalósult a Felgyői Hulladékkezelői központba kerül elszállításra. A régi hulladéklerakó, mely a Csongrád felé vezető út keleti oldalán helyezkedett el, a település déli határától 300 méterre rekultiválásra került, 2010. júliusban tervezik átadását.

Alapfokú intézmények

- *Alapfokú kereskedelmi ellátottság:* megfelelő.
- *Óvoda:* 2010. szeptemberétől 5 csoportos új óvoda kerül átadásra. Ez évben tervezik még két csoporttal való bővülését.
- *Iskola:* 1 iskola található a településen, melyben 10 tanterem áll rendelkezésre.
- *Orvosi ellátás:* 2 felnőtt és egy gyerek orvosi rendelő.

Közlekedési lehetőségek

- *Megközelíthetőség:* megfelelő.
- *Belterületi utak:* belterületi utak 80-85 %-ban burkoltak.
- *Külterületi utak:* a Csongrád felé vezető út, valamint az önkormányzati tulajdonban lévő utak állapota kritikus (igen szűk, a széle töredezett, a padka mély). A dűlőutak földutak felújítása jelenleg is folyik.
- *Járda:* folyamatosan építik ki az önkormányzat és a tulajdonosok összefogásával, 7,324 km a kiépítetlen járda hossza.
- *Csapadékvíz elvezetés:* A nagyközség csapadékvíz elvezető csatornarendszerrel kiépített több utcában.
- *Kerékpárút:* nincs (Idegenforgalmi és belső közlekedési szempontból is szükséges lenne összeköttetést teremteni Töserdő – Tiszaalpár – Csongrád között. A településen sokan kerékpároznak, nyári időszakban az üdülők is. A keresztmetszetek azonban kedvezőtlenek.).
- *Autóbusz:* megfelelő ellátottság.
- *Vasút:* problémát jelent, hogy az utóbbi időben – az alacsony utas-számra hivatkozva – az áthaladó vonatok egy része nem áll meg a településen.

Közigazgatási területen található védett értékek, zöldfelületek

- *Országos védelem alatt álló területek:* Kiskunsági Nemzeti Park Töserdő, Alpári rét mozaikja.
- *Helyi védelem alatt álló terület v. érték:* A földvár és a földvár környéke.
- *Zöldfelületek:* Kisebb parkosított zöldfelületek vannak, pl. az önkormányzattal szemben, a Szent Benedek leányai zárdánál.
- *Műemlék:* Római katolikus templom (nem védett, de védelemre érdemes a most létesült skanzen).

I.9.3 Környezeti elemek állapota a település területén

Levegő

A belterületen jelentősebb légszennyező üzem nem található. A közlekedési eredetű terhelés a Szolnok – Kiskunfélegyháza közötti forgalom okoz.

Felszíni és felszín alatti vizek

Vízvédelmi szempontból a szennyvízszikkasztás potenciális veszélyforrást jelent. Ebből adódó konkrét szennyezettségről azonban nincs tudomásuk. A település szennyvízelvezetésének és tisztításának kiépítése 2011-2014. évben tervezett. A szennyvíztisztító a Nyárlőrinci csatorna mellett kerülne kialakításra. A szennyvíz nem a Holtágba, hanem Felső területekre kerülne.

Föld, talaj

A település az érzékeny, „B” szennyeződés érzékenységi kategóriába sorolandó. A település régi hulladéklerakója műszaki védelem nélküli volt, mely potenciális veszélyforrást jelentet az alatta található felszín alatti képződményekre. A hulladéklerakó rekultiválása 2009 évben elkezdődött.

Élővilág, zöldfelületek

A Kiskunsági Nemzeti Park Töserdő, Alpári-rét elnevezésű mozaikja mintegy 700 ha kiterjedésű. Ebből Tiszaalpár területéhez a szabályozáskor levágott, kb. 7 km hosszú Holt-Tisza tartozik, mely nevével ellentétben nem igazi holtág, hiszen zsilipek kötik össze az élő folyóval. Az elmocsarasodott ágon rengeteg a vízi növény a kolokántól a tündérrózsáig, a nyílfűtől a mocsári nefelejcsig. A holtág, a gelériaerdők, az alpári égeres többé-kevésbé megőrizték a Tisza szabályozás előtti állapotokat, megóvva az eredeti élővilág egy részét is. A Tiszaalpári rét ártér, melyet folyómedrek szabdalnak. Igen értékes a madárvilága. A Tisza néha kilép a medréből, mely során elönti az ártéri területeket.

A zöldfelületeket kisebb szépen parkosított területek képviselik.

Településkörnyezeti megjelenés

Vegyes megjelenés. Sok a szépen felújított régi, az új és sok az eléggé elhanyagolt régi épület. Az üdülőterület igen kis parcellákból áll, így kissé zsúfoltnak tűnik.

Zaj- és rezgésterhelés

Az átmenő forgalom miatt közlekedési zaj észlelhető a főúton.

A településrendezési tervben foglaltak alapján elkerülő utak kiépítése a cél (Polyákfalu-Tiszaalpárt északról megkerülve- visszacsatlakozna a Kiskunfélegyháza-szolnoki útra) melynek összege 300-400 millió Ft-ra tehető, hossza 2-2,5 km-re tervezett.

I.9.4 Legfontosabb környezetvédelmi problémák

- Szennyvízgyűjtés biztonságos megoldásainak hiánya.
- Csongrád felé vezető út kritikus állapota.
- Átmenő forgalom.

I.9.5 Javaslatok, program kezdemények

- A szennyvízgyűjtés és kezelés biztonságos lehetőségeinek megteremtése a belterületen. A szennyvízelvezetés és tisztítás kiépítése 2011-2014. évben tervezett.
- Külsőterületi szennyvízkezelési megoldások lehetőségeinek keresése.
- Csongrád felé vezető út felújítása.
- A jelenlegi forgalom tereléseinek megállapítása konkrét mérésekkel, a szükséges intézkedések kidolgozása.
- Csongrád – Kecskemét közvetlenebb összeköttetés megteremtése régi földút szilárd burkolattal történő ellátásával. A tervek elkészültek.
- Szerves anyagok (elsősorban zöldhulladék) hasznosítási lehetőségeinek kidolgozása, elsősorban települési komposztáló kiépítése a cél. Jelenleg a Csongrádi Hulladékgazdálkodási Kft. szállítja el.
- Zárt szikkasztás megszüntetése.

II. A térség erősségei és gyengeségei, SWOT analízis

A régió helyzetelemzéséből származó információk stratégia szemléletű, rendszerezett összegzését tartalmazza a SWOT analízis.¹ Ezt a módszert elsősorban területi tervezés során, a területfejlesztés lehetséges irányainak meghatározására alkalmazzák.

A SWOT elemzés keretében a régió adottságai, ezen belül az erősségek és gyengeségek, valamint a külső tényezők jelenlegi és jövőbeni hatásait figyelembe véve a lehetőségek és veszélyek kerülnek feltárára. A módszer így alkalmas lehet környezetvédelmi szempontú állapotfeltárás összegzésére, azaz a környezeti előnyök = erősségek, illetve a környezeti hátrányok = gyengeségek megállapítására. A lehetőségeket és veszélyeket azonban kicsit másként kell értelmezni, mint a területi tervezés esetén. Itt a lehetőségek alatt környezeti értékek megtartásának lehetőségeit, feltételeit, a veszélyeknél pedig az értékvédelem, a megfelelő környezetállapot megőrzésének ellentmondó hatásokat kell számba venni.

A SWOT analízis eredményei ez által a környezetvédelmi program alapjául szolgálhatnak, mivel a fő célok a meglévő erősségek fokozására, a meglévő gyengeségek csökkentésére, a környezet-veszélyeztető tényezők elhárítására kell irányuljanak. Mindezek a törekvések azonban csak akkor lehetnek sikeresek, ha a belső adottságok mellett számításba veszik a külső, jövőbeni várható hatásokat is. A SWOT analízis segít szintetizálni a helyzetelemzésből származó információtömeget, másrészt a programalkotási folyamatban segíti a helyes stratégiai fejlesztési irányok kiválasztását

A SWOT analízis elkészítése szempontjából az előző fejezetekben rögzített térségi és települési helyzetértékelést a kistérség stratégiai helyzetbe hozásának megalapozásaként kell számításba venni. A SWOT analízis során két alapvető helyzetértékelési kategóriával számoltunk:

- természeti, környezeti adottságok és értékek,
- épített környezet, infrastrukturális adottságok.

A SWOT analízis elvégzése során megállapítható, hogy a vizsgált térség számos környezeti előnnyel, erősséggel rendelkezik a klimatikus adottságoktól, a természeti, táji értéken keresztül. A hátrányok, gyengeségek elsősorban a környezetvédelmi infrastruktúra hiányából vagy nem megfelelő kiépítettségéből származnak. Megállapítható az is, hogy a kistérség ökológiai, táj- és környezetgazdálkodási jellegű problémáinak egy része összefüggésbe hozható a térség tanyás településszerkezetével. A térségben számos környezetileg érzékeny területek találhatók, ezeken az adott területre vonatkozó konkrét, tájjellegű, környezetkímélő gazdálkodási módok bevezetése, termelési- feldolgozási-értékesítési vertikumok kialakítása szükséges.

A természeti erőforrásokkal való célszerű gazdálkodással, a megújuló energiák gazdálkodásban történő hasznosításával csökkenthető a termelési költség, megvalósíthatók a fenntartható fejlődés elvei, s a „védve fejlesztés” ideológiája.

¹ A SWOT egy angol rövidítés, mely az Erősségek, Gyengeségek, Lehetőségek, Veszélyek szavak angol megfelelőinek első betűiből állnak.

1. TERMÉSZETI, KÖRNYEZETI ADOTTSÁGOK ÉS ÉRTÉKEK	
Erősségek (belső)	Gyengeségek (belső)
- Számos elemében vonzó természeti környezet (puszta, holtág). - A térség természetközeli állapota, csendes, nyugodt, pihenésre, felüdülésre alkalmas hangulata. - Védett értékek (növény- és állatfajok), védett területek (Kiskunsági Nemzeti Park). - Természetes vízfolyások, tavak és termálvizek. - Speciális táji (kunhalmok, délibáb stb.), néprajzi nevezetességek. - Őshonos, ritka régi állatfajták tartása (pl.: szürke marha, pusztai ménes). - Gazdag természetes hal- és vadállomány. - Génbank őshonos fajok számára. - Kedvező, változatos termőhelyi adottságok a mezőgazdasági és benne a biotermesztés számára. - Magas a napsütéses órák száma. - Ökológiai gazdálkodás hagyománya, minősített biotermékek előállítása. - Gyümölcstermesztésre, gyógynövény-termesztésre alkalmas terület és szakértelem. - Kedvező adottságok az alternatív energiaforrások hasznosítására.	- Szegényes felszíni vízkészlet, csapadékszegény klíma. - Gyenge termőképességű talajok magas aránya (homok, szikesedés). - Szennyezett talajvíz a szennyvizek nem megfelelő kezelése miatt. - Helyenként magas talajvízszint, belvízveszélyes területek. - A populációk érintkezését biztosító ökológiai folyosók részbeni hiánya. - Nem a termőhelyi adottságnak megfelelő mezőgazdasági földhasznosítás (pl. gyeperhelyett szántó). - Megoldatlan a vízviisszatartás, kevés öntözési kapacitás. - Elhagyott tanyák és a hozzátartozó műveletlen földterületek. - Pusztuló települési és táji karakter. - Holt-Tisza megoldatlan rekonstrukciója.
Lehetőségek (külső)	Veszélyek (külső)
- A fenntarthatóság elve az EU vidékfejlesztési politikájának alappillére, a támogatások tehát ez irányban célzottak. - A környezetileg érzékeny, kedvezőtlen adottságú területek, a környezet és természetvédelem céltámogatási övezetek. - Növekvő igény a biotermékek iránt. - Az EU nem korlátozza a zöldség, gyümölcs, hal, vad bevitelét. - Külpiaci kereslet van a térség speciális termékeire (Pl.: gomba, spárga, méz). - A tájjellegű termékspecifikumok iránt nagy az érdeklődés és egyben az idegenforgalom „célterületei” is. - Növekvő agrár-környezetvédelmi, agrár-innovációs és vidékfejlesztési támogatások - Központi Környezetvédelmi Alap.	- Kontinentális klíma, a kevés, térben és időben kedvezőtlen eloszlású csapadék és az öntözési lehetőség hiánya következtében a termesztés bizonytalansága. - Vízgazdálkodás szabályozásának hiánya. - Árvíz és belvíz veszély. - A biotermékeknek szűk a hazai piaca. - A gazdasági szempontok gyakran az emberi és természeti értékeket figyelmen kívül hagyva uralkodnak.

2. ÉPÍTETT KÖRNYEZET, INFRASTRUKTURÁLIS ADOTTSÁGOK	
Erősségek (belső)	Gyengeségek (belső)
- Központi elhelyezkedés. - Egységesülő, jól osztott tér- és településszerkezet. - Az M 5-ös autópálya által biztosított jó közlekedési megközelíthetőség. - Kiskunfélegyháza közlekedési és vasúti csomópont. - Speciális és gazdag turisztikai kínálat, a turisztikai infrastruktúra egyes elemeinek megléte (kisvasút, lovas túraútvonal).	- A szennyvízkezelés megoldatlansága (a 9 településből csak egy helyen van szenny-vízcsatorna, de ott sem teljeskörű a rákötés). - Külterületeken a nagy távolságok miatt az infrastruktúra kiépítettsége alacsony (pl. a tanya-villamosítás nem zárult le, vannak ellátatlan területek). - A műszaki infrastruktúra részben elavult. - A települések belső és összekötő úthálózata részben kiépített, illetve nem megfelelő. - A külterületi utak nem portalanítottak, így időnként járhatatlanok, állaguk többnyire rossz. - Belterületi utak burkolatának részbeni hiánya, burkoltaknál az állagromlás. - Járdák és kerékpárutak hiánya. - Települések hiányos információbázisa, nem megfelelő a települések közti információáramlás. - Elhanyagolt állapotú, felújításra váró műemlékek, kulturális emlékek. - A belterületi vízrendezés, vízelvezetés megoldatlansága. - Rekultiválandó területek (roncsolt felületek, régi bányák).
Lehetőségek (külső)	Veszélyek (külső)
- EU forgalmi folyosó, regionális és nemzetközi szállítási és közlekedési összeköttetések. - Környezetvédelmi és infrastrukturális támogatások. - Háztartási, mezőgazdasági és ipari hulladékok hasznosítása. - Komposzttelep létrehozása. - Útalap. - Vízügyi Alap.	- A szennyvíz megoldatlansága miatt a felszín alatti képződmények elszennyeződésének veszélye. - A tápanyag utánpótlás hiányosságai miatt (drága műtrágya, csökkenő állatállomány, zöldhulladék hasznosítatlansága) a talajerő leromlása.

III. Célkitűzések, prioritások, stratégiai szempontok a programok meghatározásához

III.1 Az iránymutató és kapcsolódó dokumentumok

A kistérség környezetvédelmi stratégiájának meghatározásakor az alábbi iránymutató és kapcsolódó dokumentumokat vettük figyelembe:

- Nemzeti Környezetvédelmi Program és Intézkedési Terv.
- Nemzeti Környezet- és Természetpolitikai Konceptió.
- Nemzeti Környezetegészségügyi Akcióprogram és Megvalósítási Terv.
- Országos Területfejlesztési Konceptió.
- A kistérségre vonatkozó területfejlesztési és rendezési tervek.

A következőkben röviden összefoglaljuk, hogy ezen dokumentumokban található célkitűzésekhez, feladatokhoz vizsgált kistérségünk problémái hogyan illeszkednek. Ez arra adhat – jelzésértékkel - utalást, hogy mely problémáknál lehet könnyebben elérni állami forrásokat, és hol kell inkább saját forrásokban gondolkodni.

III.1.1 Nemzeti Környezetvédelmi Program és Intézkedési Terv

A Nemzeti Környezetvédelmi Program célkitűzéseiben külön helyet foglalnak el a kifejezetten a települési környezetre vonatkozó elvárások. A Nemzeti Programban szereplő település-környezetvédelmi célok mindegyike vonatkoztatható vizsgált térségünkre is. A célok és ezek kistérségi vonatkozásai következők:

	Nemzeti Környezetvédelmi Program célja	Kistérségi vonatkozások
TEP-1.	A települési légszennyezés csökkentése az önkormányzatok környezetvédelmi programjainak megfelelően.	
TEP-2.	A települések csatornázottságának, szennyvíztisztításának és speciális szennyvízkezelésének fejlesztése, az ivóvízbázisok védelme.	Csak Kiskunfélegyházán van csatornahálózat, de a rákötés ott sem teljeskörű. Tehát gyakorlatilag a teljes kistérségre vonatkozik.
TEP-3.	A szelektív hulladékgyűjtés elterjedésének elősegítése, a települési szilárd hulladékok megfelelő kezelése és ártalmatlanítása, valamint a településtisztasági feladatok ellátásának fejlesztése.	
TEP-4.	A településeken a környezeti zaj- és rezgésterhelés egészséget és közérzetet veszélyeztető hatásainak csökkentése.	Külön említették a teher és kamionforgalom rezgéskeltő kedvezőtlen hatását Gátéron.

TEP-5.	A települési zöldfelületek lehető legnagyobb mértékű fejlesztése mind minőségi, mind mennyiségi vonatkozásban. A sport- és rekreációs szerepű létesítmények és területek kiemelt gondozása és fejlesztése.	Bár a települések többsége szépen parkosított, utcákkal betelepített, az előkertek virágokkal beültetettek zöldfelületi jellegű fejlesztést több településen is el tudnak képzelni. Részben idegenforgalmi vonzerőként is. (Pl. Gátér)
TEP-6.	A lakosság bevonása a települési környezetvédelmi döntésekbe és azok végrehajtásába.	Ennek fontosságát és vonatkozását a teljes kistérségre nem szükséges külön értelmezni.
TEP-7.	A települési kép és a települések általános tisztaságának a javítása, ennek érdekében többek között programok kidolgozása, intézkedési tervek megvalósítása.	A térség településeinek nagyobb része rendezett, megfelelő megjelenésű. Kisebb területeken azonban javítás lehetséges. Fontos volna azonban a térség egészének szintjén az arculatformálásra gondot fordítani. Pl. ide illő épületek, telekalakítási formák, tájba illő növényzet alkalmazása az ide nem illők kiszűrése.
TEP-8.	A települések területén található természeti értékek, élőhelyek védelme és sokszínűségének megőrzése.	Ezek nagyobb részt a térségben már megvalósultak (NP területek), kisebb részben, pl. vizes-nedves élőhelyek lehet fejleszteni.
TEP-9.	A településrészek - különösen a történelmi településközpontok, településmagok - rehabilitációja, revitalizációja.	Itt általában nem is a revitalizációra, hanem az értékvédelemre kell törekedni.

A települési környezetre vonatkozó célok mellett az egyes környezeti elemek és hatótényezőkkel kapcsolatosan megfogalmazott célok egy része is vonatkoztatható a kistérségben. Ezek környezeti elemenként, hatótényezőnként a következők:

Levegő:

LEV-3. A közlekedés eredetű emissziók csökkentése.

LEV-8. A megújuló energiaforrások használatának akadályait meg kell szüntetni, fokozatosan ki kell építeni elősegítésének rendszerét.

Víz:

VIZ-1. A vízhiány okozta kritikus vízgazdálkodási helyzetek előfordulásának csökkentése.

VIZ-2. A vízhiányos területeken, elsősorban az Alföld egyes régióiban, a lefolyás-szabályozás fejlesztésével, illetve - amennyiben az ökológiai szempontból nem káros - felszíni vízátervezéssel a felhasználható felszíni vízkészletek növelése.

VIZ-3. A takarékos vízhasználatot ösztönző szabályozás kialakítása mind a kommunális szolgáltatások, mind a gazdasági élet területén.

VIZ-15. A nitráterterhelés és a nem természetes eredetű diffúz mikroszennyezések csökkentése.

Föld:

FÖV-2. A támogatási rendszer korszerűsítésével ösztönözni kell a termőföld minőségének védelmét és termékenységének megőrzését, illetve javítását szolgáló beruházások megvalósítását, a talajvédelmi létesítmények fenntartását, valamint a talaj vízgazdálkodásának ésszerű szabályozását, a szélsőséges vízháztartási helyzetek mérséklését.

EMB-3. Az ivóvízellátással kapcsolatban az arzéntartalmú ivóvizek, a bakteriológiai fertőzőtség, a nitráttartalom és a klórozási melléktermékek kérdésének megnyugtató rendezése.

Természetvédelem

TEV-4. Az ország erdősültsége érje el a 20%-ot (illetve hosszabb távon a 25%-ot), a természetközeli erdők kiterjedése pedig a 12%-ot. A védett területek aránya érje el az ország területének 11-12%-át. A tervezett erdőtelepítések a természet védelméről szóló törvényben foglaltakkal összhangban, elsősorban őshonos fajokkal és a hazai természetes erdőtípusoknak megfelelő összetételben történjenek, javítva ezzel a természetközeli erdők arányát. Növelni kell az erdők biológiai sokféleségét, mind a korosztály-megoszlás, mind a fafaj-összetétel, mind pedig az erdőművelési és fahasználati módok és technológiák megválasztásával.

TEV-6. Létre kell hozni az ország ökológiai hálózatát, amely illeszkedik a Pán-Európai Ökológiai Hálózathoz.

TEV-7. A nemzetközi viszonylatban ritka víztípusok természetközeli állapotban megmaradt képviselőinek megmentése a jövőben kiemelt természetvédelmi feladat.

Hulladékgazdálkodás

HUL-2. A szervezett hulladékgyűjtés arányát legalább 90%-ra kell növelni, a veszélyes és hasznosítható komponensek szelektív gyűjtését el kell kezdeni az infrastruktúra megteremtésével.

HUL-3. Évente legalább 10-15 regionális lerakót kell létesíteni átlagosan 2 millió m³ évi összkapacitással. Megfelelő műszaki védelemmel rendelkező regionális lerakókat kell telepíteni. Csökkenteni kell az illegális lerakást, bezárni a nem megfelelő műszaki védelemmel, illetve az engedély nélkül működő lerakókat. Meg kell kezdeni hasznosításon alapuló felszámolásukat.

HUL-4. A hulladékhasznosítás arányát növelni kell a keletkező hulladék mintegy 25-30%-ának újrafeldolgozásával, vagy másodnyersanyagként való hasznosításával.

HUL-5. A települési folyékony hulladék mennyiségének csökkentéséhez növelni kell a csatornázott területek arányát (vagy megfelelő közműpótló megoldást kell találni).

HUL-6. A közcatornákkal nem rendelkező területeken növelni kell a környezetkímélő szennyvízszikkasztással elhelyezett szennyvizek arányát a leghatékonyabb megoldások legalább 30%-ra történő emelésével.

HUL-8. Be kell zárni a nem megfelelő műszaki védelemmel működő lerakókat, ehhez felmérés és rangsorolás szükséges.

A felsorolásból látható, hogy a Nemzeti Környezetvédelmi Program a települési környezet vonatkozásában elsősorban a nagy hatású problémák, azaz hulladéklehelyezés és a szennyvízkérdés komplex kérdéskörének megoldására helyezi a hangsúlyt. Áttekintve a térségi adottságokat, települések környezeti problémáit a vizsgált kistérségben a szennyvíz gondok megválaszolása elsődleges lehet.

III.1.2 Nemzeti Környezet- és Természetpolitikai Koncepció

A környezetvédelmi minisztérium által 1994-ben kiadott Koncepció alapidokumentációnak számított a maga műfajában. Általános alapelveket, a környezet- és természetvédelem alapvető, rövidebb és hosszabb távra vonatkozó prioritásait, és a környezetpolitika megvalósítási eszközeit fogalmazta meg. A természetvédelemre vonatkozó részek az állapot és célkitűzések bemutatásán túl szintén kitér a megvalósítási lehetőségekre is. Mint alapidokumentum elsősorban az elvek és prioritások meghatározásával befolyásolta jelen kistérségi program tartalmát.

A rövid távú feladatok közé sorolja pl.:

- Vízsztíznsülyyedéssel veszélyeztetett térségek vízháztartási egyensúlyának javítását;
- Az igen tág közműolló miatt adódó terhelések csökkentését;
- A földhasználat szabályozásánál a talaj sokoldalú funkcióképességének megőrzését;
- A növényi maradványok és a természtés során keletkező hulladékok minél nagyobb hányadának visszajuttatását a talaj természetes anyagforgalmába;
- A hulladékgaздálkodás korszerű módszereinek alkalmazását.

Ezen célkitűzések mindegyike értelmezhető és fontos prioritás vizsgált kistérségünkben is.

III.1.3 Nemzeti Környezetegészségügyi Akcióprogram és Megvalósítási Terv

Az 1996-ban megjelent Akcióprogram célja a lakosság egészségét megőrző környezet kialakításának elősegítése, annak fenntartása, illetve javítása. A Programban meghatározott célok közül a térségünkre is vonatkozóak a következők:

- az ivóvíz és fürdővíz szennyezettsége, illetve esetleges szennyeződése által okozott egészségkárosodás megelőzése,
- közlekedés eredetű zaj csökkentése,
- szennyezett területek egészségügyi veszélyeinek csökkentése,
- közlekedésbiztonság javítása, megelőzés módszereinek támogatása.

Ezen a területeken a Végrehajtási Terv konkrét feladatokat határozott meg. Ez részben összecseng a Nemzeti Környezetvédelmi Program célkitűzéseivel, de egyben az is látható, hogy a hangsúlyok másutt vannak, az alapfeladatból adódóan az ember egészségét közvetlenül veszélyeztető tényezőkön.

III.1.4 Országos Területfejlesztési Koncepció*

Az Országos Területfejlesztési Koncepció (OTK) az ország átfogó távlati fejlesztését megalapozó és befolyásoló tervdokumentum, ami meghatározza a hosszú távú, átfogó fejlesztési célokat, a fejlesztési programok kidolgozásához szükséges irányelveket, továbbá információkat biztosít az ágazati és kapcsolódó területi tervezés és területfejlesztés szereplői számára.

* Az Országgyűlés 35/1998.(III.20.) OGY Határozatának háttéranyaga (1997.) alapján

A területfejlesztési koncepció olyan térszerkezet felé törekszik, amelyben többek között:

- A különböző társadalmi-gazdasági adottságú térségek eltérő, sajátos fejlődési pályáikon intenzív munkamegosztásban, egymással összhangban és nem alárendelten fejlődnek;
- mérséklődnek a területi egyenlőtlenségek, a hátrányos helyzetű, társadalmi-gazdasági szempontból elmaradott, jelentős munkanélküliséggel sújtott térségek köre csökken;
- a városhálózat kiegyenlített, valamennyi településből elérhetők a városi intézmények közszolgáltatásai, a szellemi és oktatási központok decentralizált rendszere biztosítja a térségi fejlődés hajtóerőit;
- a településrendszer meghatározó szintje a kistérségi együttműködés, többirányú munkamegosztás az egyes települések között;
- a települések között az alapvető közszolgáltatások kiépítettségében és színvonalában lévő különbségek csökkennek;
- a kiemelt üdülőkörzetek a nemzetközi és hazai, különleges, minőségi turizmus elsődleges fogadóterületei, a táj és a környezet fokozott védelmével, a sajátos vonzástényezők kiaknázásával, a szükséges infrastruktúra kiépítésével;
- az egyéb kiváló idegenforgalmi adottságokkal, vonzerővel rendelkező, de elmaradott területek bekapcsolódnak a turizmusba a komplex infrastruktúra kiépítésével;
- meghatározó a környezet minősége, az adottságok hasznosítása során elsőbbséget élvez a természeti erőforrások védelme és az erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás;
- a természetvédelem alatt álló területek a természeti és táji értékek megőrzői, az identitástudat és a generációs felelősség kifejezői.

A kistérségünkre is vonatkoztatható megállapításokat kiemelten szedtük.

A fejlődési irányok felvázolása mellett az OTK konkrét, a környezetvédelemhez is kapcsolódó feladatokat is meghatároz. Az Alföld felszíni és felszín alatti vizeinek, vízkészleteinek megőrzése, védelme a legfontosabb feladat a régióban. Az OTK a Nemzeti Környezetvédelmi Program céljainak területfejlesztési vonatkozásai között a tartós vízszintsüllyedések következtében veszélyhelyzetben lévő térségek között jelöli ki a Duna-Tisza közti homokhátságot, ahol javítani kell a vízháztartási egyensúlyt. Ennek módja a felszín alatti vizek nyomáscsökkenési ütemének mérséklése majd megállítása, a túlzott regionális igénybevétel megszüntetése, továbbá fontos a helyenként már krónikussá váló vízhiány enyhítése, a hasznosítható vízkészlet biztosítása, megfigyelőrendszer kiépítése.

Az OTK hasonlóképpen kiemeli a Duna-Tisza közén a talajdefláció megoldásának szükségességét, program elkészítését sürgeti.

A vizsgált térség gazdaságában egyre jelentősebb szerepet játszhat az idegenforgalom. A hagyományokkal rendelkező termál turizmus mellett a „zöld turizmus” (Kiskunsági Nemzeti Park) és a falusi turizmus fejlődésének vannak jó esélyei.

III.1.5 A kistérségre vonatkozó területfejlesztési és rendezési tervek*

A térség helyzete alapján a fejlesztési irányok a következők:

Alapvető szempont, hogy a természet- és környezetvédelem érdeke a gazdálkodással és az idegenforgalommal összhangban érvényesüljön.

- A kistérséget is érintő fontos feladat a Duna-Tisza köze vízháztartásának javítása, amely rövid, illetve középtávon vízviszataratással oldható meg.
- A hátsági területeken alapos mérlegelést kíván az erdőtelepítés, a védett területeken pedig csak az őshonos fajok telepíthetők.
- A természetvédelem és a mezőgazdaság érdekeit közösen szolgálhatja a hagyományos gazdálkodási formák fenntartása, illetve visszahonosítása a sérülékeny területeken.
- A korlátozottan látogatható védett területeken tanösvények és kiállítóhelyek kiépítése, a szakmai és az ökoturizmus fejlesztése célozható meg.
- A szennyvíz-elvezetési program az egész térség számára fontosak, különösen a természetvédelmi területeken, a vizes élőhelyeken és azok környezetében.

A mezőgazdasági szempontból fejlesztési irányok:

- A kistérség sűrű tanyahálózatú, homokos talajú területein a foglalkoztatás egyik üzemformája lehet a családi gazdaság zöldség-, szőlő- és gyümölcstermelő, illetve kisállattartó gazdasági profillal.
- A kisgazdaságokban változatos, kiváló, egyedi minőségű termékskála kialakítását, a biogazdálkodást kell szorgalmazni.
- A kistérség kedvezőbb adottságú területeinek gazdaságai az intenzív gazdálkodás, (szántóföldi növénytermesztés gabona- és takarmánytermelő specializációval), és a nagyobb méretben való termelés előnyeit használhatják ki.
- A kistérség gyengébb termőképességű területeinek mezőgazdaságát a gyepterületgazdálkodás és az extenzív állattartás irányába célszerű fejleszteni.
- A környezetvédelmi-tájvédelmi funkciót ellátó, korlátozott, értékmegőrző mezőgazdaságot külön kidolgozott kompenzációs rendszerrel kell támogatni a természetvédelmi területeken.
- Erdőtelepítéseket a jövőben elsősorban a felhagyott szántók, parlagterületek és nem a gyepterületek rovására célszerű végrehajtani, s törekedni kell a nagy párologtató képességű fajok (pl. nemesnyár) visszaszorítására, illetve az őshonos fajok terjesztésére (pl. löszölgyesek).

A kiskunfélegyházi kistérség fejlesztési koncepciójának környezeti programhoz kapcsolódó pontjai a következők:

A kistérség fejlesztésének alaptényezői és lehetséges kitörési irányai:

- kedvező és fejlődő közlekedési-forgalmi helyzet, közút- és vasút-korszerűsítési igények,
- *irány:* a közút- és vasúthálózat összehangolt fejlesztése, további település-összekötő és elkerülő útszakaszok megépítése,
- környezeti érzékenység, értékek: a Kiskunsági Nemzeti Park értékes védett területei, a különleges tanyás településrendszer, s annak építészeti és tájértékei,

* Bács-Kiskun megye komplex tervének kistérségi fejlesztési és rendezési koncepciói, Kiskunfélegyháza kistérsége (MTA RKK Alföldi Tudományos Intézete, VÁTI Kht, 1998) alapján

- *irány:* a szigorú védelem követelményeinek és a mezőgazdaság igényeinek összehangolása, a falusi-tanyai turizmus, annak zöld, természetkímélő változatainak fejlesztése,
- a tanyás települések és falvaik ellentmondásos helyzete,
- *irány:* a tanyás gazdálkodás hagyományainak megújítása, a tanyai társadalom gazdasági, társadalmi, szociális és kulturális helyzetének számottevő javítása kulturális tradíciók, oktatás és közművelődés.

A kiskunfélegyházi kistérség területfejlesztési koncepciója regionális és megyei kapcsolódásai környezeti szempontból:

- A nemzetközi jelentőségű főközlekedési út- és vasútvonal regionális jelentőségű hatásainak kihasználása, a Budapest - Kecskemét - Kiskunfélegyháza - Szeged tengely valódi fejlesztési folyosóvá formálása, s elágazásainak kiépítése Csongrád - Hódmezővásárhely és Kiskunhalas Kelebia felé.
- A térség természeti értékeinek szigorú védelme, a tájgazdálkodás szorgalmazása, részleges erdősítések, a fokozódó vízhiány nagytérségi szintű feloldása. E tekintetben a kistérség kulcsterület lehet.
- A kistérség néhány szempontból elmaradott országos besorolása valamennyi lehetőségének kiaknázása (környezet- és természetvédelem, turizmus, humán programok, stb.).

A kiskunfélegyházi kistérség stratégiai fejlesztési céljai:

- A településközi - térségi szemléletű tervezési-fejlesztési irányultságú együttműködés fokozása, különös tekintettel a térség kedvező alapadottságaira, s viszonylag kiegyensúlyozott helyzetére.
- A sokoldalú adottságokkal rendelkező mezőgazdaság minőségi fejlesztése, a bedolgozó jellegű kis- és középzemű méretű vállalkozói gazdaság diverzifikálása.
- A térség egészére kiható idegenforgalmi (oktatási, kulturális) szervezet-fejlesztések, speciális képzési és átképzési programok beindítása.

A megyei koncepció fejlesztési prioritásainak alkalmazása a területre:

Első prioritás:

- A természet- és környezetvédelem terén sokszereplős együttműködés a természetvédők, a víz és hulladékgazdálkodók, a mezőgazdasági termelők, a vállalkozók és az önkormányzatok között tájvédelmi alapú fejlesztési programok kidolgozására.

A megyei zóna- és térségbeosztásból következő feladatok:

- A kiskunfélegyházi kistérségre a következő kiemelt (települési) területi besorolások alkalmazhatók: elmaradott térség, egyes települései a települési besorolások szerint is támogatandók. A megyei övezeti besorolás szerint: a Kiskunsági Nemzeti Park kiemelten védett területei és pufferezónái, a tranzitút fejlesztési zóna, sajátos településhálózatú, fenntartható, tanyás vidékfejlesztési övezet.

A településrendezési terv kistérségre illeszkedő főbb elemei:

A kistérség a megye fő közlekedési (és így fejlődési) tengelye mentén helyezkedik el. Fejlődési potenciálja és így rendezési feladatai is nagyrészt ezzel állnak összefüggésben. Meghatározó az M5 autópálya és a nagyjából párhuzamosan futó vasút, az erre (is) épülő (részben logisztikai jellegű) létesítmények, vállalkozások. Mind a fejlesztési, mind a rendezési feladatok, valamint e tervek által biztosítandó rend szempontjából igen lényeges, hogy a térség megtalálja a fenti tengelyhez való beilleszkedés kereteit, speciális - magára szabott - feladatait, hogy ezáltal területi kooperáció és ne fölösleges konkurencia alakuljon ki.

A települések térségi szerepkörét illetően, a gazdasági és intézményi vonzás tekintetében Kiskunfélegyháza a megye fejlett kisvárosi központjai közé tartozik, melynek funkciói esetenként meghaladják a nagyságrendjét. Relatív jelentős települése Tiszaalpár.

A kistérség településrendezési tervellátottsága jó. Pozitívan értékelhető, hogy a települések nagy része rendelkezik külterületi szabályozási tervvel is, vagy ez kidolgozás alatt áll.

A kistérség K-i része az intenzív agrárterülethez tartozik, az árutermelő nagygazdaságok kialakítása céljára alkalmas területnek tekinthető. Ny-i felén a jellemzően idegenforgalommal kombinált és részben természetvédelmi célú agrár-kistermelés térsége található. Ez utóbbi térségben mind a mezőgazdaságot, mind ennek következtében a terület-felhasználást befolyásoló EU támogatási rendszernek megfelelő területpolitika kialakítása javasolható, mely szerint a környezet-, természet-és tájvédelmi célokat a mezőgazdasági tevékenységbe integráló célok és programok kialakítása célszerű. Ennek keretében élőmunka-igényes és piacképes kistermelés, falusi turizmus, stb. kombinálása javasolható. A kistérség területén a program mintegy 9500 ha új erdőtelepítést irányoz elő, mely zömmel a kistérség Ny-i felén lenne. Kisebb mértékű - szintén homoki erdőtelepítéssel Tiszaalpár térségében, míg közvetlenül a Tisza mellett zöldfolyósó funkciót ellátó erdősítés javasolható.

A kistérség településein jelentős részben a laza szerkezetű beépítés a jellemző. Jelentős mértékű lakó, vagy ipari célú - belterület-bővítés csupán néhány településnél (Kiskunfélegyháza) szükséges, illetve tervezett. Vállalkozástelepítésre alkalmas önkormányzati területtel elsősorban Kiskunfélegyháza, majd kisebb mértékben, Bugac és Fülöpjakab rendelkezik.

Kiskunfélegyháza és Tiszaalpár rendelkezik a legértékesebb idegenforgalmi adottságokkal, Bugac kirándulótelepülési funkciói pedig országos jelentőségűek. A kistérségben több – elsősorban Kiskunfélegyházától D-re és Ny-ra lévő - volt zártkert a kistermelést, illetve helyi rekreációs célokat szolgálja.

A természetvédelem vonatkozásában, a kistérségben a legjelentősebb a Kiskunsági Nemzeti Park Bócsa-Bugac részterülete, továbbá Kiskunfélegyháza Kossuth u-i platánsor és a Péteri-tó Madárrezervátuma.

Kiskunfélegyházán mezőgazdasági és sportcélú füves repülőtér van, melynek polgári célú felhasználásához bővítésre, fejlesztésre van szükség.

Vízi közlekedési szempontból a Tisza most kihasználatlan. Az Országos Közlekedésfejlesztési Konceptió szerint a Tiszán ENSZ EGB III (E) osztálynak megfelelő (2.0 m hajómerülés) norma kialakítása szükséges. A Duna-Tisza csatorna tervezett nyomvonal-változatai közül az egyik (két alternatív nyomvonallal) Kiskunfélegyházától

északra érinti a térséget. A csatorna tervezett kapacitása ENSZ EGB V. a. Osztálynak megfelelő hajóutat irányoz elő. A csatorna koncessziós 13 megvalósulása esetén elképzelhető, hogy az érintett települések fejlesztési területek apportjával vesznek részt a létesítésben. Ennek lehetőségeit célszerű előzetesen végig gondolni.

Vízrendezési szempontból a térség részben a Dongér - Kecskeméti, részben a Dongér - Halasi belvízrendszer területén helyezkedik el. Itt legjelentősebb feladat a hátsági vízviasszatartó rendszerhez tartozó tározók kialakítása, illetve a mederrendezések. A térségben több korábbi vízfelület rehabilitációja, illetve újabb tározók kialakítása szükséges.

A települések ivóvízellátása egyedi vízművekkel történik. Regionális rendszerhez egyedül Tiszaalpár csatlakozik. Néhány településen külterületi ellátási, korszerűsítési feladat jelentkezik.

Szennyvízcsatornázás és -tisztítás csak Kiskunfélegyházán van, az ellátottság viszont csak 60 %. Kiskunfélegyházán további fejlesztések folyamatban vannak, a város önkormányzata támogatást nyert a szennyvízcsatorna hálózat kiépítésének folytatására.

A beruházás nyolc városrészt érintene: Kossuth-város, Móraváros, Bikahegy, Bankfalu, Molnártelep, Zöldmező-lakótelep, Aranyhegyi lakótelep.

A megyei szennyvízkoncepció (Vízügyi Igazgatóság) szerint: Kiskunfélegyháza szennyvízrendszeréhez csatlakoztatható távlatban Bugac, Bugacpusztaháza, Gátér, Pálmonostora és Petőfiszállás; Kunszállás-Fülöpjakab képezne egy közös rendszert, Tiszaalpár pedig önálló megoldást kíván. A szennyvíziszap környezetbarát elhelyezéséről is gondoskodni kell.

A tervek szerint legkésőbb 2013-ra a város területének száz százalékán kiépülhet a hálózat.

Energia szempontjából a terület jól ellátottnak tekinthető, az országos vezetékhálózatból a térséget több vezetékek is érinti. Új nyomvonalak kialakítását jelenleg nem tervezik. A külterületi villanyhálózatok szabványosítási feladatait megoldották.

A telefonhálózaton belül a kistérség a kecskeméti körzethez tartozik. A mobil telefon bázisállomások jelentenek helyi jelentőségű rendezési (szabályozási) feladatot (Kiskunfélegyháza, Pálmonostora).

III.2 Célkitűzések, az elérendő célállapotok

A települések vezetőivel folytatott megbeszélések és a terület bejárás során képet kaptunk a kistérség legfontosabb környezeti problémáiról. Ezeket a következő táblázatban foglaljuk össze.

A táblázatból látható, hogy a kistérségben vannak tipikusnak nevezhető problémák (ezek elsősorban a szennyvízkezelés megoldatlanságával összefüggő gondok) és számos egyedi, egy-egy településre jellemző gond is adódik.

Kiskunfélegyháza és térsége Környezetvédelmi Program

2. kötet Településkörnyezeti adottságok

A térségben felismerhető környezetvédelmi problémák

	Kiskun- félegyháza	Bugac	Bugac- pusztaháza	Fülöpjakab	Gátér	Kunszállás	Petőfi- szállás	Pál- monostora	Tiszaalpár
Szerves anyag hasznosítási lehetőségeinek hiánya									
A szennyvízgyűjtés nem teljeskörű	+								
Nincs csatornázás, szennyvízgyűjtés, -tisztítás, a szikkasztás potenciális veszélyforrás		+	+	+	+	+	+	+	+
Felszín alatti képződmények fokozott szennyeződés érzékenysége („A” kategória)		+	+				+	+	
Felszín alatti képződmények szennyeződés érzékenysége („B” kategória)	+			+	+	+			+
Ivóvíz minőségi problémák				+			+		
Kellemetlen szaghatások (pl. sertéstelep)				+					
Forgalmas út légszennyezése, zaj- és rezgésterhelése					+				+
Nagy forgalom miatti közlekedésbiztonsági problémák					+				+
Nagy forgalom miatti állagproblémák (út, épületek)					+				
Megfelelő összeköttetés hiánya (összekötő utak)		+		+					
Belterületen szilárd útburkolat hiányosságai		+	+			+			
Külterületi utak rossz állapota vagy fenntartási nehézségei		+	+	+	+	+	+	+	+
Járda hiánya vagy rossz állapota			+			+	+	+	
Kerékpárút hiánya							+		+
Jelenleg nem üzemelő kutak hasznosítási problémái				+					
Elektromos vezeték zavaró hatása belterületen (épületek fölött halad át)		+							
Elektromos ellátás hiánya, ill. korszerűtlensége külterületen		+					+		
Ivóvízvezeték hálózat elavulása									
Zöldfelület minőségi vagy egyéb problémák	+						+		
Holtág és ártér hasznosítási problémák									
Műemlékek, vagy értékes építmények rossz állapota		+							
Roncsolt felületek a település területén	+								
Volt galvániszap tároló visszamaradt szennyezés									
Konkrét zaj probléma									

III.3 Prioritások, stratégia programcsomagok

A kistérségi környezetvédelmi programnak természetesen elsősorban a tipikus problémákkal kell foglalkoznia, ezek többsége ráadásul igényli is a teljes kistérség vagy néhány település összefogását.

A kistérség megfelelő környezeti állapotához a következő célokat kellene elérni:

- Biztonságos, a felszíni és felszín alatti természetes képződményeket nem veszélyeztető szennyvízkezelési megoldások kialakítása a térség teljes területén mind a belterületek, mind a külterületek vonatkozásában.
- A települések „élhetőségének” javítása érdekében a műszaki infrastruktúra teljessé tétele (elektromos ellátás, ivóvíz minőség, járda, útburkolat) helyenkénti korszerűsítése, a megközelítési lehetőségek javítása.
- A racionális területhasznosítás lehetőségeinek kialakítása, erdőtelepítések, gyepgazdálkodás kiterjesztése, stb.
- Kedvezőbb település- és tájkép kialakítása, jobb közérzet biztosítása a települések arculatformálásával, a gyomok, tájidegen fajok visszaszorításával.
- Zöldfelületek minőségének, funkcionális kialakításának javítása, új, célzott funkciójú zöldfelületek kialakítása.
- Kisebb volumenű konkrét környezeti problémák elhárítása.

A leírtak egyben a térségi szempontú prioritási sort is jelentik.

Ezek alapján a javasolt stratégiai programcsomagok a következők:

A. Szennyvízkezelési programcsomag:

- biztonságos szennyvízkezelés kiépítése a belterületeken,
- megfelelő megoldások keresése a külterületek vonatkozásában.

B. Más műszaki infrastruktúrák fejlesztési programcsomagja:

- energiaellátás kiterjesztése és korszerűsítése,
- ivóvízhálózat kiterjesztése és korszerűsítése,
- ivóvízminőség javítása (vastalanító berendezés felszerelése),
- belterületi utak portalánítása,
- járdafejlesztési program,
- kerékpárút kiépítés,
- új összekötő utak létesítése,
- külterületi utak karbantartása.

C. Arculatformálási program

D. Zöldfelület fejlesztési programcsomag:

- meglévő zöldfelületek rekonstrukciója, funkcionális fejlesztése,
- új zöldfelületek létesítése.

E. Egyéb környezetvédelmi problémák elhárítására irányuló programok

(pl. nagy forgalom terheléseinek felmérése, műemlék állagmegóvás, galvániszap szennyezettség elhárítása, régi kút revitalizációja)

A következő fejezetben ezekhez a programcsomagokhoz javasolható egyes programokat, terveket igyekszünk kissé részletesebben kifejteni, úgy hogy a megoldás irányában tartó elmozdulás lépéseit operatív módon lehessen tervezni. Természetesen ahol megalapozó munkák voltak ott a kifejtés részletesebb lehetett, ahol ilyenekre nem támaszkodhattunk ott csak az első lépéseket tudtuk megfogalmazni

MELLÉKLETEK

Kiskunfélegyháza és térsége Környezetvédelmi Program

2. kötet Településkörnyezeti adottságok

KISKUNFÉLEGYHÁZA ÉS TÉRSÉGE: TELEPÜLÉSKÖRNYEZETI ÁLLAPOTJELLEMZŐK 1.

Települések	E M B E R		ÉPÍTETT KÖRNYEZET				LEVEGŐ		FÖLD		Legfontosabb környezeti problémák
	lakó-népes-ség (fő) 2009.01.	népesség-változási tendencia 1990-1997 (%)	kül-/bel-terület (ha)	lakás-szám (db)	település-képi megje-lés, ren-dezettség	védett mű-emlékek száma, állapota	ált. levegő-szennyezett-ség, por-terhelés	zajterhe-lési jellem-zők	roncsolt felszínű terület, talaj-szennyezettség	szeny-nyeződés érzékenys. besorolás	
Kiskunfél-egyháza	30523 (külte-rületen: 4441)	enyhén csökkenő	25630 / 1056	14644	általában megfelelő, de sok helyütt kiváló képi megjelenés	2 műemlék (kultúrház, múzeum) 12 műemlék jellegű	68 telep 328 pontforrás + jelentős közl. kibocs	forgalmas utak melletti kritikus, hé. felett	belterületen 3, kívül 4 rontott terület, melyek ma elsősorban horgász-tóként haszn.	"B"	szennyvízgyűjtés nem teljeskörű,
Bugac	2869 (külte-rületen 834)	enyhén csökkenő	13111 / 239	1481 (külte-rületen 486)	megfelelő (sok szép növény, fa, virág)	helyi véd.: Szent István szobor, Rk. templom, kisvasút ál-lomás, isk.	2 telep (4 pontforrás, közlekedési eredetű nem jellemző	nem jellemző	DK-re 2 db bányagödör náddal benőve	"A"	szennyvíz szikkasztás, 20 kV-os vezeték a házak fölött, külter. villany hiány, műemlékek állapota
Bugacpusz-taháza	307 (külterü-leten 141)	enyhén csökkenő	4250 / 49,6	143 (külte-rületen 58)	vegyes kép (szép a Pász-tormúzeum-nál lévő tölgyes)	-	sértéstelep szaghatása közlekedési eredetű. nem jellemző	nem jellemző	-	"A"	Szennyvízszikkasztás, utak, járdák szilárd burkolatának hiánya
Fülöpjakab	1169 (754 külterü-leten)	enyhén növekvő	2310 / 38	494 (külte-rületen 329)	kellemes megjelenés, ápoltság	útszéli keresztek, több mint 100 évesek	sértéstelep szaghatá-sa miatt lakossági panaszok	5302, kislevegálmú út érinti, nem jellemző	néhány helyen roncsolt felület	"B"	szennyvízszikkasztás, sértéstelep szaghatása
Gátér	989 (külter.: kb. 165)	enyhén csökkenő	3089 / 400	492 (külter.: kb. 100)	megfelelő állapot és megjelenés	-	451-es nagy forgalma	451-es forgalmából jelentős terhelés	-	"B"	451-es út forgalma, szennyvízszikkasztás, zöldfelületi problémák

Kiskunfélegyháza és térsége Környezetvédelmi Program

2. kötet Településkörnyezeti adottságok

KISKUNFÉLEGYHÁZA ÉS TÉRSÉGE: TELEPÜLÉSKÖRNYEZETI ÁLLAPOTJELLEMZŐK 1. folyt.

Települések	E M B E R		ÉPÍTETT KÖRNYEZET				LEVEGŐ		FÖLD		Legfontosabb környezeti problémák
	lakó-népes-ség (fő) 2009.01.	népesség-változási tendencia 1990-1997 (%)	kül-/bel-terület (ha)	lakás-szám (db)	település-képi megje-lés, ren-dezettség	védett mű-emlékek száma, állapota	ált. levegő-szennyezett-ség, por-terhelés	zajterhe-lési jellem-zők	roncsolt felszínű terület, talaj-szennyezettség	szeny-nyeződés érzékenys. besorolás	
Kunszállás	1660	enyhén csökkenő	2085 / 132	743 (kült.: 183)	rendezett, az utcák egy része gondozásra szorul	-	1 telep (1 pontforrás), közlekedési terhelés sem jellemző	nem jellemző	-	"B"	szennyvízszikkasztás, mélyfúrás
Petőfiszállás	1495 (kült.: kb 1000)	csökkenő	6778 / 74	915 (kült.: 668)	megfelelő, rendezett megjelenés	templom, vasútáll. Vendel szobor, kegyhely	nem jellemző	nem jellemző	(kijelölt bányatelkek vannak az M5-ös építéséhez)	"A"	szennyvízszikkasztás, hiányzó elektromos vezeték, ill. hiánya kült.-en, ivóvíz magas Fe tartalma
Pálmonostora	1818	csökkenő	5329 / 221	1094 (kült.: 573)	megfelelő (helyenként avult épül.)	templom, Orczy kas-tély, Bagi szélmalom	2 telep (8 pontforrás)	nem jellemző	hulladéklerakó területe	"A"	, szennyvízszikkasztás
Tiszaalpár	5031	csökkenő	9113 / 354	2314 (kült.: 351)	vegyes megjelenés (sok az elhanyagolt épület)	rk. templom (értékes még a skanzen)	10 telep (24 pontforrás), nem jelentős	egy Kft. üzemi zaja	ÉK-re régi tőzegbánya, horgásztóként üzemel	"B"	szennyvízszikkasztás, Csongrádi út állapota, átmenő forgalom,

Kiskunfélegyháza és térsége Környezetvédelmi Program

2. kötet Településkörnyezeti adottságok

KISKUNFÉLEGYHÁZA ÉS TÉRSÉGE: TELEPÜLÉSKÖRNYEZETI ÁLLAPOTJELLEMZŐK 2.

TELEPÜ- LÉSEK	VÍZ				ÉLŐV.	ALAPFOKÚ INT.				INFRASTRUKTÚRA						
	vezetékes vízellátás- ba bekap- csolt laká- sok aránya (%)	szenny- víz- csator- na aránya (%)	szenny- vízszik- kasztság aránya (%)	tisztító telep jell.		közigazgatási területen lévő természeti értékek	keres- kedelem	óvoda / böl- csöde (férő- hely)	ált.is- kola (tante- rem)	orvosi ellátás	helyközi tömegközl.			KÖZMŰELLÁTÁS		
											autó- busz	vasút	elekt- romos ellátás %	gázellá- tásba kaps. lakás %	vezetékes telefon ellátás %	szervezett hulladékgyűjtés van
Kiskunfél- egyháza	73	40	68×0,8	3900 m ³ /d mechanikai + biológiai II.fokozat Bef.: Fél- egyházi cs.	gyógyvíz, platánsor zöldfelületek	kiváló	11 óv. + 1 egy- házi	9+1 ált. isk., 5 közép. isk.	14 fel- nőtt + 6 gyerek körzet + kórház	jó	jó	100	100	100	szervezett hulladékgyűjtés	
Bugac	össz.. 56 (belterü- leten 80)	-	100	-	Kiskunsági NP.: Bugacpuszta ősborókás, Nagy- bugaci erdő; régi magyar állatok: bivaly, szürke marha, manga- lica, racka, Bugaci ménes	jó Alsó- monos -toron is van	1 óv. 100 fh	1 isk. 17 tter.	3 ren.	meg- felelő Kunság VOLÁN	meg- felelő kis- vasút	belt. 100 kült. kb. 70	55 (belte- rületen 100)	70 (belterü- leten 100)	szervezett hulladékgyűjtés	
Bugacpusz- taháza	össz.: 64 (belterü- leten 100)	-	100	-		van üzlet 2	- (Bu- gac)	- (Bu- gac)	- (Bu- gac)	meg- felelő Kunság VOLÁN	meg- felelő kis- vasút	belt. 100 kült. kb. 70	40 (belt.: 100)	belterüle- ten 100	szervezett hulladékgyűjtés	
Fülöpjakab	össz.: 26 (belterü- leten közel 100)	-	100	-	nem védett, de értékes élőhelyek Nagyherke, Zsidó rét, Rózsa rét	belter.: megfe- lelő (2 bolt)	1 óv. (50 fh.)	1 isk. 8 oszt. mikro- busz hozza	1 r.	megf. (kb. órán- ként)	mesz- sze van (6 km)	100	kb. 37	~ 50 MA- TÁV, rádió át- játszó	szervezett hulladékgyűjtés	
Gátér	össz.: 76 (belter.: 100 %)	-	100	szippantott szv.-t Kis- kunf. vizsik	Fehér-tó védett vadmadárvilág	megfe- lelő	1 óv. (40 fh.)	1 isk. 8 oszt.	nincs helyben	na- gyon jó	jó	100	61, belt.: 75-80 %	belt.: 75-80 %	szervezett hulladékgyűjtés	

Kiskunfélegyháza és térsége Környezetvédelmi Program
2. kötet Településkörnyezeti adottságok

KISKUNFÉLEGYHÁZA ÉS TÉRSÉGE: TELEPÜLÉSKÖRNYEZETI ÁLLAPOTJELLEMZŐK 2. folyt.

TELEPÜ- LÉSEK	VÍZ				ÉLŐV. közigazgatási területen lévő természeti értékek	INFRASTRUKTÚRA									
	vezetékes vízellátás- ba bekap- csolt laká- sok aránya (%)	szenny- víz- csator- na aránya (%)	szenny- vízszik- kasztság aránya (%)	tisztító telep jell.		ALAPFOKÚ INT.				MÉRNÖKI INFRASTR.					
						keres- kedelem	óvoda / böl- csöde (férő- hely)	ált.is- kola (tante- rem)	orvosi ellátás	helyközi tömegközl.			közműellátás		
autó- busz	vasút	elekt- romos ellátás %	gázellá- tásba kapcs. lakás %	vezetékes telefon ellátás %	szervezett hull. gyűjtés van										
Kunszállás	össz.: 74 körül, (belt.: 85-90)	-	100	-	-	megfe- lelő (2bolt) kült. is részl.	1 óv. (60 fh.)	1 isk. 8 oszt. (mikro -busz hozza)	1 r.	meg- felelő	meg- felelő	100	a laká- sok kb. 95%-a	~ 50 kült. MA- TÁV, rádió átjátszó	szervezett hulladékgyűjtés
Petőfiszállás	össz. 29 (belt.: 100)	-	100	-	Péteri-tó	megfe- lelő	1 óv. (50 fh.)	1 isk. (8tt.)	1 r.	meg- felelő	kevés vonat áll meg	össz.: 95, (belt.: 100)	össz.: 30 (belt.: 100)	80 (MA- TÁV + rádióhul lámos)	szervezett hulladékgyűjtés
Pálmonos- tora	össz. 56 (belt.: 100)	-	100	-	Péteri-tó, madár rezervátum	meg- felelő	1 óv.	1 isk.	1 rend.	meg- felelő	meg- felelő	100	44, belt.: közel 90	30	szervezett hulladékgyűjtés
Tiszaalpár	85	-	100	-	Holt-Tisza és ártér növény- és állatvilága	meg- felelő	3 óv. (180 fh.)	4 isk. (23 tt.)	4 r.	meg- felelő	meg- felelő	100	kb. 62	kb. 65	szervezett hulladékgyűjtés